

Martin má potenciál na viac, ale...

Fotografia má názov *Nebo nad mestom*. Jej posolstvo je však podstatne vrstevnatejšie.

Posledné mesiace priniesli do Martina dynamiku a parametre, aké tu dlho neboli. Aj toto vydanie MESTSKÝCH NOVÍN dáva možnosť utvárať si obraz o hĺbke problémov a zároveň o rozsahu a náročnosti úloh.

Stačí prejsť stručne najvýraznejšie projekty: Celkom intenzívne sa pokračuje v Šport parku Pltníky. Ďalšie etapy – dúfame – čakajú aj na atletický štadión na Baranovej (pri Spojenej škole). Začali sa reálne kroky k rekonštrukcii

jedného z dvoch hlavných námestí: Vajanského námestia – a určité kroky sa už dotkli aj druhého – Námestia SNP. Tie by sa mali týkať aj priestoru bývalého Riadku pri starej nemocnici.

Mesto založilo svoj dopravný podnik, ktorý sa už chystá kúpiť 35 nových autobusov. To si vyžiada komplexné riešenie, vrátane depa a sociálneho zázemia a očakáva sa zlepšenie MHD. Pomaly sa chýli k záveru rekonštrukcia prevádzkovej budovy v amfiteátri na nové sídlo Kamaráta, čím sa uvoľní

historická budova býv. Advokátskej komory na ďalšie etapy jej rekonštrukcie. S veľkými komplikáciami a protestmi sa stretla príprava nového parkovacieho systému, ktorý má priniesť nové poplatky a výstavbu parkovacích domov. Revízia projektu je na programe dňa.

A to nie je všetko. S ťažkosťami sa – po rokoch narastania problému – začali kroky pre výstavbu východného mestského okruhu, ktorý má odvieť časť dopravy z centra a sprístupniť tzv. východný osídľovací pás. Riešiť by sa mali aj kapacity zariadení pre seniorov. Všetci zainteresovaní s napätím očakávajú zaradenie projektu novej Univerzitnej nemocnice do Plánu obnovy. Roky boli zanedbané rekonštrukcie ciest a chodníkov. Martin „zaspal“ etapu aquaparkov. Stále čaká na zásadné kroky rozvoj lyžiarskeho centra Martinské hole. Atd'. Nehovoriac o neuveriteľných dlhoch voči kultúre. Na dvere klope aj rekonštrukcia zimného hokejového štadióna...

Martin nemá teraz malé úlohy. Viac než kedykoľvek predtým si to vyžaduje spoluprácu na každej úrovni – od potreby thurzovsko-fraňovského tandemu na čele, cez spoluprácu v poslanceckom zbore a cez komisie s odbornou a občianskou verejnosťou až po spoluprácu s podnikateľmi.

Občania očakávajú, že to pocítia aj v riadení mesta a v bežnom živote.

Autor: Michal Beňadik, foto: Roman Adamják

Editoriál

Mgr. MARTIN KALNICKÝ

Výzva občanom: zmeňme to spolu

Občanov v posledných týždňoch výrazne znepokojila zmena parkovacieho systému v meste. Aj tieto MESTSKÉ NOVINY sa týmto problematickým projektom a zlým postupom mesta zaoberajú. No projekt bol stiahnutý a bude sa prepracúvať. Keďže sa mi podarilo presvedčiť vedenie mesta, že náš klub chce konštruktívne pomôcť celý projekt skvalitniť a priblížiť k občanom, bol som nominovaný do pracovnej komisie na prepracovanie systému parkovania.

To je veľká šanca ovplyvniť to. Preto tu chcem vyzvať aktívnych občanov, aby práve teraz túto šancu využili. Podnety, návrhy, pripomienky mi môžete posilať na mailovú adresu: kalnický@martin.sk a ja sa budem snažiť presadiť ich zapracovanie do riešení.

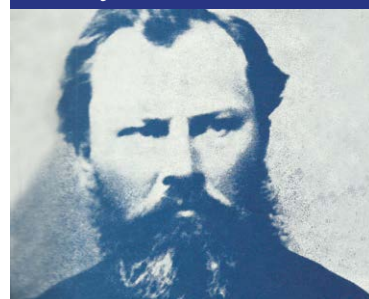
MESTSKÉ NOVINY aj v tomto prípade stoja na strane občanov a budú tejto téme venovať pozornosť aj ďalej.

Vaše podnety a námety nám píšete na e-mail: redakcia@mestskenoviny.sk

Ján Slamka, konateľ DPMM (str. 4 a 5)

Daxner a Memorandum // 160. výročie (str. 7)

Martin Bučko na MS (str. 15)

Zážitky na bicykloch (str. 23)

Na čo sa použijú financie z rezervného fondu?

Dominantou Šport parku Pltníky je futbalový areál, kde dokončujú administratívnu budovu. Foto: ICh

Návrh zmeny rozpočtu mesta Martin na rok 2021 bol najdôležitejším bodom rokovania mestského zastupiteľstva, ktoré sa konalo 27. mája.

Poslanecký zbor schválil použitie finančných prostriedkov z fondu rozvoja bývania vo výške 239 337 eur na dostavbu a rekonštrukciu objektu Centra sociálnych služieb na Škultétyho ul. Poslanci tiež odsúhlasili čerpanie rezervného fondu na úhradu záväzku za mestskú autobusovú dopravu z roku 2020 vo výške 262 416 eur. Zastupiteľstvo schválilo použiť prostriedky z rezervného fondu v celkovej výške 3 467 000 eur, z ktorého sa budú financovať jednotlivé akcie. Na budovanie Centra sociálnych služieb a zariadenie

opatrovateľskej služby v mestskej časti Podháj sa použije 863 000 eur. Mesto pri realizácii chce využiť úver zo Štátneho fondu rozvoja bývania, ale na dofinancovanie do výšky predpokladaných nákladov stavby potrebuje v rozpočte vyčleniť spomínanú sumu. Na individuálne riešenie problematiky údržby a rekonštrukcií komunikácií vrátane projektovej dokumentácie vo všetkých mestských častiach sa rozpočet navýši o 700 000 eur (každá mestská časť po 100 000 eur). Poslanci podporili aj rekonštrukciu Námestia SNP (600 000 eur), zvýšenie základného imania Dopravného podniku mesta Martin (300 000 eur), výstavbu skateparku (235 200 eur), ktorý má byť súčasťou športovo-rekreačnej zóny v lokalite Pltníky, kde je už

futbalový areál a pumptracková dráha. Financie pôjdu aj na budovanie Šport parku Pltníky (197 235 eur), t. j. realizáciu tretej a štvrtej fázy druhej etapy projektu (parkovacie plochy a sadové úpravy), kultúrnu oblasť (150 000 eur), vybudovanie predstaničného priestoru pre niky liniek MHD (100 000 eur), čo je naplánované na Novákovej ul. v oboch smeroch, výkup pozemkov v lokalite Pltníky (100 000 eur) atď.

V rámci presunu finančných prostriedkov rozpočtu na rok 2021 si prilepší šport (dotácia pre túto oblasť sa zvýši o 200 000 eur) a na údržbu sociálnej budovy pri Martinskej teplárenskej, a. s., pôjde ďalších 150 000 eur.

V diskusií o zmenách v rozpočte odznelo aj to, že Martin nemá

víziu do budúcnosti, že tu chýbajú rozvojové impulzy, pokrívka infraštruktúra, veľa mi sa nezlepšujú ani možnosti bývania a dopravná situácia je čoraz horšia. A aj to sa odzrkadľuje na tom, že Martin začína mať problém s počtom obyvateľov. Martinský primátor Ján Danko informoval poslancov, že v deň rokovania zastupiteľstva (27. mája) ešte mesto Martin neprekročilo podľa sčítania obyvateľstva magickú hranicu 50 000, dovtedy sa sčítalo 49 300 ľudí, ale o týždeň neskôr, ako uviedol J. Danko, by už počet obyvateľov mesta mohol byť nad ňou. V zastupiteľstve sa na túto tému ozvali hlasy, že ak sa Martinu nepodari zastaviť klesajúci trend, potom to v budúcnosti môže pre naše mesto znamenať pokles príjmov z podielových daní.

Do Vital parku v areáli SIM sa investuje 40 000 eur. Foto: ICh

Mimoriadne rokovanie o parkovacom systéme

Hneď po skončení riadnej schôdze mestského zastupiteľstva sa konalo aj mimoriadne zasadnutie MsZ, ktorého jedinou témou bola parkovacia politika v meste.

Poslanci dostali informatívnu správu o priebehu príprav na zmenu parkovacieho systému v meste Martin v zmysle uznesení č. 252/20 a č. 253/20 MsZ z 15. decembra 2020, čo vyplynulo z rokovania a pripomienok na aprílovom MsZ. V rozprave členovia MsZ nespochybňovali reguláciu parkovania ako potrebnú, líšili sa však názormi na spôsob realizácie. Opäť, tak ako pred mesiacom, keď bol štart zasadnutia MsZ sprevádzaným hlučným trúbením nespokojných vodičov pred mestským

úradom, bola terčom kritiky niektorých poslancov spoločnosť Turiec, a. s., ktorá je zodpovedná za parkovací systém v Martine. V pléne sa argumentovalo aj tým, že uvádzať zmeny do praxe (spoplatnenie parkovania v nových zónach je zatiaľ pozastavené) bez dôkladnej prípravy, precíznej pasportizácie a evidencie parkovacích miest je neprofesionálne. Marek Belák v tejto súvislosti predstavil kolegovi zaujímavú prezentáciu, ktorú pripravil spolu s jedným aktivistom, keď zmapovali všetky parkovacie miesta na Ladovni. Opoziční členovia MsZ sa zhodli na tom, že mesto zlyhalo v komunikácii s občanmi, ktorí doteraz nevedia, čo majú robiť. Verejnosť je nahnevaná, lebo nemá jasné inštrukcie.

Martin Kalnický poznamenal, že napriek tomu, že sa v decembri prijali zlé rozhodnutia a napriek chybám, ktoré vedenie mesta urobilo, kým sa neodsúhlasí finálna verzia, je ešte priestor nájsť taký model parkovacieho systému, ktorý bude Martinčanom vyhovovať. Dal návrh, aby sa komisia na posúdenie regulačného parkovania (jej členov menuje primátor) rozšírila o dvoch poslancov z klubu Platforma, čo zdôvodnil takto: „Máme úprimnú snahu tento problém riešiť, zlepšiť celý systém, komunikovať a v dialógu hľadať najlepší spôsob realizácie, do ktorého by sa zapracovali reálne požiadavky občanov, ktorým treba poskytnúť odpovede na konkrétne otázky. Martinčania musia vedieť, kde, ako,

keď a koľko.“ J. Danko tento návrh akceptoval, komisia sa tak rozrástla o M. Kalnického a Stanislava Thomku, takže je už 19-členná. Na schôdzi vystúpili aj traja občania – Alexander Lilge, Eva Skvorková a Anton Tmorský. Výsledkom mimoriadneho zasadnutia MsZ je, že akciovka Turiec má za úlohu dopracovať VZN č. 103 v zmysle požadovaných zmien, lebo zastupiteľstvo uznesením na návrh mestskej rady stiahlo z rokovania informatívnu správu o priebehu príprav na zmenu parkovacieho systému v meste Martin. O novej parkovacej politike by sa malo rokovať znovu na júnovej schôdzi MsZ.
Stranu pripravil:
Ľubomír Chochula

O projekte novej funkčnej cyklotrasy Martin – Vrútky

Vydareným riešením je cyklolávka samonosnej konštrukcie popod cestu I/18. Foto: Ich

MESTSKÉ NOVINY reagujú na kritické ohlasy niektorých obyvateľov ohľadne novovybudovanej cyklotrasy Martin – Vrútky. Hoci otázkami na túto tému sú zahŕtené sociálne siete, nikto kompetentný neposkytuje relevantné odpovede. Aj preto MN oslovili poslanca MsÚ v Martine a predsedu Turčianskej bicyklovej skupiny JUS Dušana Kubičku, ktorý sa už pred 20 rokmi angažoval vo veci vybudovania tejto cyklotrasy a podieľal sa na rozvoji cyklo dopravy v Martine.

PRÍPRAVA: „Cyklotrasa je líniová stavba, ktorá prechádza takmer vždy cez veľké množstvo pozemkov. Nie je to také isté, ako stavať napr. rodinný dom na jednej parcele. To znamená, že majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov (prenájom, predaj, prípadne vyvlastnenie) je beh na dlhú trať. A aj keď s cyklotrasou súhlasí 99 vlastníkov zo 100, tak stačí, že len jeden povie nie, a musí sa hľadať náhradné riešenie, prípadne odkupovať celá veľká parcela, alebo na tom celý zámer jednoducho stroskotá. Takýto príklad môžeme vidieť aj v Tomčianoch. Preto je dobré mať už vopred vypracovanú predprojektovú štúdiu, kde sa identifikujú všetci vlastníci, s ktorými sa už vopred dohodnú pravidlá, vytýčia sa inžinierske siete s navrhnutými prípadnými prekládkami, spracujú sa inžiniersko-geologické prieskumy, navrhnu sa stavby mostných objektov, lávok, osvetlenia, polohopisné a výškopisné zameralenie, výskum hladinového režimu, bilancia pôdnej skryvky, zafinancuje sa rozsah výrubov a výsadby atď. Ďalej musí byť spracovaná dokumentácia pre územné rozhodnutie a v následnom kroku aj vydané územné rozhodnutie. V tejto fáze sa už treba

vopred zamýšľať nad tým, ako a hlavne z akých zdrojov bude cyklotrasa financovaná, nakoľko investor bude čoskoro žiadať o vydanie stavebného povolenia. Predchádza tomu spracovanie dokumentácie pre stavebné povolenie a dokumentácie pre realizáciu stavby. Čo všetko má táká dokumentácia obsahovať, nejdem popisovať, je to na samostatný článok. Väčšina líniových stavieb je financovaná z európskych štrukturálnych fondov, a preto je potrebné sledovať aktuálne výzvy a pripravovať si už vopred projektovú žiadosť so všetkými povinnými prílohami o nenávratný finančný príspevok. A tieto jednotlivé úkony trvajú mesiace, niekedy roky,“ uvádza D. Kubička.

VÝSTAVBA: „Ak už dostanete na vybudovanie cyklotrasy grant, ešte nemôžete začať stavať. Na rad prichádza toľko zmieňované a často aj oprávnené kritizované verejné obstarávanie. To musí byť pri väčších stavbách zverejnené v európskom vestníku a môže to trvať niekedy aj rok a viac, ak sú podané námietky neúspešných uchádzačov. Ak to však prebehne bez námietok, na rad prichádza podpísanie zmluvy s úspešnou stavebnou firmou. Investor môže odovzdať stavebníkoví stavenisko a začne sa stavať. Po vybudovaní zasa odovzdá staviteľ hotové dielo investorovi a nasleduje kolaudačné rozhodnutie. Netreba zabúdať, že v prípade cyklotrasy Martin – Vrútky ide o takmer 3 km dlhý úsek s kompletným osvetlením, stovkami metrov zábradlí a oporných múrikov, moderne zvládnutej podjazdovej lávky s ochrannými strieškami, most cez rieku Turiec atď. A preto dva roky výstavby nie je zasa až tak veľa, ak ide o cyklotrasu s nosnosťou nad 25

ton, čo bolo jednou zo zmluvných podmienok SVP. Na samotnú stavbu má vplyv mnoho faktorov. Najčastejšie je to nevyspytateľné počasie, ktoré komplikuje realizáciu stavby, a stavebník v takom prípade nemôže dodržať stanovené technologické postupy a termín sa musí predĺžiť. Prípadne je to aj nejaký iný problém, ktorý sa počas projektovanej prípravy nepredpokladal. V poslednom období sa občas stane aj to, že sa ozvú jednotlivci, ktorí sa cítia byť negatívne dotknutí stavbou cyklotrasy a vnesú námietku, ktorá môže stavbu spomaľiť,“ objasňuje D. Kubička.

ODKAZ: „Na otázku, prečo sme súběžne s novou cyklotrasou nevybudovali aj chodník pre peších, poviem len to, že keby sme toto chceli dostať do projektu, nebola by ani cyklotrasa. Zrejme dodnes by sa nepodarilo vysporiadať všetky potrebné pozemky pod chodník a spracovať kompletnú projektovú dokumentáciu. Zároveň by sme prišli aj o eurofondy, ktoré finančne podporovali len budovanie cyklotrás. Dovedy, kým sa nepostaví aj súběžný chodník pre chodcov, musíme sa naučiť v tomto priestore fungovať tak, aby sme si navzájom nekomplikovali život a rešpektovali sa. No a kritikom, ktorí sponchýňujú celkovú výstavbu cyklotrás, lebo podľa nich sú zbytočné a aj príliš drahé, odkazujem, že každá doterajšia investícia do oblasti cykloinfraštruktúry stála naše mesto len 5% spolufinancovania z celkovej hodnoty podaného projektu z IROP. Aby som bol konkrétny, spolufinancovanie tohto projektu stojí naše mesto necelých 100 tisíc eur,“ konštatuje D. Kubička.

CYKLOROZVOJ: „V budovaní cyklotrás za vyspelým svetom ešte dosť zaostávame. Napr. v ktoromkoľ-

vek stredne veľkom meste v Holandsku majú na radnici špeciálne oddelenie pre rozvoj cykloinfraštruktúry, kde je zamestnaných aj okolo desiat ľudí určených len pre túto oblasť. A na našom MsÚ je tým poverená len jedna osoba, Ivana Bobrovská, ktorá sa cykloproblematike venuje len popri svojej hlavnej pracovnej činnosti. Mnohí to možno ani len netušia, že len vďaka nesmiernej pracovnosti a entuziazmu I. Bobrovskej sa dnes tešíme aj z novej cyklotrasy Martin – Vrútky, za čo jej patrí veľká vďaka. Podľa mňa však bude pre Martin nevyhnutná aj zmena myslenia ľudí angažujúcich sa v komunálnej politike – o doprave v meste ako o jednom celku. Myslím si, že len integrované plánovanie dopravy a rovnocenné prístupy majú budúcnosť. Bicykle a autá by nemali medzi sebou v meste súperiť, ale vzájomne sa dopĺňať a pomáhať si. Spolu s pešou dopravou a verejnou dopravou by vo fungujúcom meste mali byť v rovnováhe,“ vysvetľuje D. Kubička.

SPLNENÝ SEN: „Tak ako tisíce cyklistov z Martina a Vrútok, tak sa aj ja veľmi teším z novovybudovanej cyklotrasy popri rieke Turiec. Zároveň ďakujem všetkým ľuďom, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k tomuto dielu. Nech dobre slúži cyklistom! Naozaj sa mi splnil jeden zo snov. Trasa je kvalitne vybudovaná a splňa všetky parametre modernej cyklo dopravnéj trasy. Oprávneným kritikom odkazujem, že sa učíme často na vlastných chybách. Nie vždy sa podarí dokonalé dielo, ale nedostatky sa snažíme časom naprávať a do budúcnosti sa to už pokúsime urobiť lepšie,“ dodáva Dušan Kubička.

Autor: Fch

Cyklostrikom ponad rieku Turiec sa trasa presíva na druhý breh z pravej strany na ľavú. Foto: Ich

Konateľ mestského dopravného podniku Ján Slamka napriek šibeničnému termínu: „Od prvého januára sa snažíme byť pripravení!“

Ing. Ján Slamka, konateľ Dopravného podniku mesta Martin, absolvent Strojníckej fakulty Technickej univerzity v Bratislave, pracoval o.i. ako vedúci technického oddelenia Dopravného podniku Bratislavy. Technickými otázkami dopravy sa zaoberal aj počas štúdia, pôsobil o.i. v servisných službách.

Konateľ DPMM Ján Slamka

Ako ste sa dostali k MHD v Martine?

- Ja sledujem problematiku MHD všeobecne a keď som našiel možnosť prihlásiť sa do výberového konania, využil som ju. Je to, samozrejme, výzva, - pre koho by nebola? Lebo, povedzme si na rovinu, postaviť nový podnik „na zelenej lúke“ je veľká výzva. Ja mám nejaké skúsenosti s projektmi „na zelenej lúke“ pri projektoch na vysokej škole, ktoré som viedol a prišli do úspešného konca a stále sú funkčné, aj keď som desať rokov zo školy preč. Netýkalo sa to priamo dopravných podnikov, ale bolo to o stavaní firmy. A možno to bolo v tom prípade ešte ťažšie než tu.

Môže byť ešte niečo náročnejšie, než postaviť nový dopravný podnik za trištvrte roka?

- Ide o to, aké máte zázemie – a tu je, všetci vieme, že mesto Martin ako zriaďovateľ chce, aby jeho dopravný podnik fungoval a robí pre to všetko. To je veľmi vysoká a dobrá devíza.

Jedna z mnohých výziev boli autobusy. To máte za sebou, výberové konanie bolo úspešne ukončené, bez odvolaní, v akom štádiu je zmluva s dodávateľom autobusov?

- Zmluva je už podpísaná, nadobudla už právnu účinnosť. Výhercom súťaže je slovenská firma Tempus – Trans, s. r. o., dovozca značky Iveco na Slovensko, vozidlá už prezentovala aj na meso. Aj výrobca aj dodávateľ potvrdil, že vozidlá budú dodané v riadnom termíne. Aj na tlačovej konferencii uviedli, že prvé vozidlá začnú prichádzať už začiatkom novembra a posledné prídu do 15. decembra. Oni ich nevozia, ale prídu po vlastnej osi z Francúzska.

Čiže prídu už celkom pekne zabehnuté...

- (Smiech) Samozrejme, musia aj dobre naplánovať cestu.

V jednom rozhovore ste uviedli, že prvých 5 autobusov bude mať systém automatického počítania cestujúcich.

- Áno, my ich budeme nasadzovať na jednotlivé linky na určité obdobie, aby sme zistili obsadenosť vozidla na určitej linke, v určitom čase, zistíme presne počet nastupujúcich a vystupujúcich na konkrétnych zastávkach.

Z akých dát ste teraz vychádzali pri projektovaní dopravnej obslužnosti?

- Na tomto pracujeme. Potrebujeme na to aj softvér, pripravujeme kompletné technické zabezpečenie. Hovorím „my“, to je Dopravný podnik mesta Martin.

Sme v jednej kancelárii podnikateľského inkubátora, je tu pracovný stôl so stoličkou a počítačom, dve stoličky pre návštevy a o stenu opretý jeden obraz... Ak je toto celý dopravný podnik, bude to ešte veľmi náročné...

- Nebojte sa, pracujeme na všetky smery. Prídu ľudia, kvalitní ľudia, ktorí majú za sebou veľké skúsenosti v doprave, technike, či už v mestskej doprave, ale aj v medzinárodnej preprave – to sa týka riadiacej zložky. Do leta, možno aj skôr tu budú, ale nechcem predbiehať. Sú vypísané výberové konania na všetky hlavné pozície, ktoré budú kreirať dopravný podnik.

Idete kupovať 35 autobusov. K tomu potrebujete aj masu vodičov. V akom štádiu ste pri tejto úlohe?

- Komunikujeme. Bolo vypísané výberové konanie, v médiách odznelo, že pripravujeme náborový deň, záujemcov máme. S každým jedným osobne komunikujeme, už sa nám naplnia aj tento balík, odhadom pôjde na úvod o cca 70 vodičov. Hlásia sa rôzni ľudia, z rôznych spoločností – aj zájazdových, ktorí mali počas pandémie problémy..., ale aj terajší vodiči MHD.

Teraz jazdí asi 41 autobusov, so staršími a poruchovými ich je okolo 45-46. Tento pokles znamená, že chcete zabezpečiť úlohy s menším počtom autobusov, alebo budete túto flotilu neskôr ešte dopĺňať?

- Máme rôzne požiadavky z viacerých mestskej časti, kde mestská doprava doteraz nejazdí a pripomínajú, že takéto autobusy tam nemusia mať všade dobrú prejazdnosť. Preto už teraz premýšľame aj o nákupe nejakých menších vozidiel. Myslím, že tých 35 nie je konečný stav. Ak to bude ekonomicky rentabilné, prečo im neponúknuť aj takúto službu s nejakými minibusmi? Iste, v celkovej kalkulácii sa počíta aj s tým, že nové vozidlá nebudú mať takú poruchovosť ako staršie busy.

Sem už neprídu nové, už budú mať možno 2000 km...)

- To sú nové!:) Oni najazdia ročne priemerné po cca 50-55 000 km. Máme jednoznačný prísľub na financovanie nákupu autobusov a snažíme sa nastaviť čo najvýhodnejšie podmienky pre DPMM, s. r. o. Garantovaná životnosť busov je 10 rokov.

Martin je, aký je, linky sa na juhu zbíhajú do jednej trasy a potom sa to na konci zas trochu rozbieha. Dlhodobu, t.j. desaťročia, je tu kritika na zlú obslužnosť MHD v niektorých častiach mesta, osobitne na Podháji, Stráňach, ale aj na kolónii Hviezda alebo v starej Priekope, a to nielen čo sa týka spojenia do centra, ale napr. aj do Vrútok k žel. stanici.

- Viem o tejto problematike. Určite rátame aj s riešením tohto problému. Ako hovorím, bude to o nastavení liniek. Na prvotné nastavenie je, to vieme, veľmi krátky čas. To prvotné nastavenie musí byť čo najjednoduchšie a najrozumiteľnejšie, aj pre obyvateľov. Aby prvotná zmena nebola až

taká skoková a obrovská. A potom aj pomocou rôznych systémov v autobusoch budeme ladit' linky, budú sa postupne upravovať, ale postupne, všetko potrebuje čas a dáta, na základe ktorých sa budeme rozhodovať.

Dá sa teda povedať, že vzhľadom na krátky čas na prípravu sa má občan pripraviť na to, že k 1. januáru 2022 sa dočasne situácia v MD zhorší?

- Takto by som to nepovedal. To si nemyslím, nebude to horšie ako teraz.

Jedným z vašich zámerov je aj zlepšenie. Môžu teda očakávať, že k zlepšeniu dopravnej obslužnosti dôjde už v priebehu roka 2022?

- Samozrejme, teraz pripravujeme technické zabezpečenie a zároveň plány, čo ponúkneme občanom od 1. 1. 2022 a čo budeme následne procesovať, krok po kroku, aby to bolo ešte lepšie, aby to aj ľudia pocítili. To sa týka aj spomínaných minibusov, ktoré môžu prísť k slovu pri poskytovaní služieb pre odľahlejšie mestské časti mesta. Veľmi rád občanom vyhoviem – ale zas aj občania musia pochopiť, že tie linky musia byť rentabilné, že vodiči „nebudú vozit' vzduch“.

Platia aj tie čísla, ktoré predpokladajú, že dôjde k zníženiu najazdených kilometrov MHD?

- Logicky – ak teraz zabezpečuje obslužnosť mesta 41-45 vozidiel a my ich máme na úvod 35, samozrejme príde aj k zníženiu kilometrickej výkonnosti. No my to chceme upravovať aj časovaním autobusov. Keď budeme mať podložené požiadavky aj rentabilnosťou, nemáme problém aj zvýšiť vozový park. Všetko je to o ľuďoch, ako sa k tomu postaví a ako budú chcieť spolupracovať. Keď budeme mať spomenuté technické zabezpečenie, budeme veľmi radi komunikovať aj s občanmi, budú môcť tlmočiť potreby, požiadavky, ale všetko to musí byť opodstatnené – v tom prípade sa tým budeme určite zaoberať a realizovať to. Tak sa kreirajú dopravné podniky všade. Viem, aký je trend, dnes sa už upúšťa od všeobecnej dopravy do práce či do škôl osobnými autami, trend je už jazdiť s využitím MHD. Tomu zodpovedá aj parkovacia politika, emisné normy a pod. Dnes nie

je už „hanba“ jazdiť MHD-čkou, nám ide o to, dostať ľudí do MHD. Navyše, nové autobusy budú úrovňou komfortu výrazne lepšie než doteraz. No netreba mať dojem, že dnešné autobusy boli v čase nákupu niečo podradné; vtedy to bol štandard. Trh a vývoj je nezastaviteľný, do hromadnej dopravy sa zavádzajú nové systémy, aj komfort cestovania je vyšší a je po tom aj dopyt. Ak vravím, všetko je o ľuďoch a dopyt po cestovaní MHD v Martine je.

Tu by som trochu polemizoval – že všetko je o ľuďoch; druhou stránkou tej mince je, že všetko je o peniazoch, lebo na jednej strane tu bude nejaký počet autobusov, na druhej strane sa hovorí o poklese výkonov-kilometráže a je tu ešte aj tretia vec – očakáva sa od vás, že strata v MHD, doplatok mesta bude nižší, že prevádzka MHD bude lacnejšia. A chcete skvalitniť sieť – optimalizovať linky, zaviesť nové. Celé to znie trochu ako perpetuum mobile...

- Vieme, že perpetuum mobile nejestvuje. No ten optimálny stav sa dá dosiahnuť len postupne, nie prvotným nastavením. Aj v iných mestách fungujú dopravné podniky desiatky rokov – a stále sa zaoberajú vývojom liniek. Inak to nebude ani u nás – neskončí

sa to len prvotným nastavením liniek. Budeme postupne zapracúvať nové podnety.

V diskusiách na sociálnych sieťach sa kritizuje aj nastavenie liniek tak, že niekedy ide povedzme 5 spojov husto po sebe a potom hodinu či viac nič, spomína sa tzv. taktovací systém ai. Budete sa zaoberať aj týmto?

- Určite áno. Existuje projekt dopravnej obslužnosti mesta Martin, vypracovaný Žilinskou univerzitou v r. 2019. Tieto podklady máme, je tam, samozrejme, kopec vstupných elementov, ktoré sa musia brať do úvahy.

Zatiaľ sme nespomenuli jeden vážny a kritický bod problému MHD – a to je depo. Ako ste ďaleko?

- Máme rozpracované dve lokality, ale nechceme o nich zatiaľ hovoriť, budeme o tom informovať, keď to bude rozhodnuté.

Jednou je záhradníctvo a druhá – SIM? Alebo?

- No, to vám neviem povedať. Neviem, odkiaľ máte tieto informácie. © Chceli by sme urobiť komplexný projekt umiestnenia dopravného podniku a prípadne na to získať aj prostriedky z výziev, ktoré sa pripravujú na tento rok. No v tomto momente ma trápi

iné – to, kde budeme parkovať vozidlá, ako budú prichádzať, kde ich budeme pripravovať na každodenné jazdenie. A tam máme rozpracované dve možnosti. Keď bude jedna z nich jasná, verejnosť sa o nich dozvie.

Bude to kompletne a definitívne, alebo dočasné riešenie? Lebo dočasné by bolo potenciálne dosť drahé...

- Bude to kompletne, definitívne dočasné riešenie... Depo potrebujeme už do konca roka. Ak máme záujem vybudovať depo aj z eurofondov, potom bude toto prvé dočasné. No myslím si, že keď budú prichádzať autobusy od výrobcu do Martina, už pôjdu do nášho depa. A budeme mať pripravené aj sociálne a technické zázemie.

„Večným“ problémom Martina, večne sľubovaným, ale už desaťročia neriešeným je vedenie MHD k martinskej železničnej stanici aj autobusovej stanici prímestskej dopravy. Ako budete riešiť tento problém?

- Pozrieme sa na to.

Ja verím, že ste sa už pozreli a máte na to riešenie.

- Pozrieme sa na to. Už som vysvet-

lil, že najprv potrebujeme nejaké technické zabezpečenie, špeciálny SW a programy, lebo to sa nedá robiť na papieri.

Nepotvrdili ste zatiaľ, že vlastný dopravný podnik bude efektívnejším riešením než doterajší systém prevádzkovania MHD. Bude?

- Určite áno! Nešli by do toho aj iné mestá, ak by to nemalo byť efektívnejšie.

Áno, ale faktom je aj to, že Martin má cca 54 000 obyvateľov, s obsluhovaným okolím viac, ale Žilina či B. Bystrica majú v rovnakom priestore možno o polovicu obyvateľov viac a majú aj trolejbusy, čo Martin nemá, napriek opakovaným pokusom v posledných 80 rokoch.

- Áno, v Martine zatiaľ nie je iná možnosť než autobusy. Ja som presvedčený, že štart zvládneme. Poznáme termíny a všetko prispôbujeme tomu. Sú len dve možnosti – ale niekoľko rokov na prípravu podniku nemáme, takže platí len druhá možnosť: vyjsť 1. januára s autobusmi do ulíc s nejakým plánom liniek a obslužnosti a potom to postupne doladovať, zlepšovať na obraz, ako by mala moderná MHD vyzeráť.

Z diskusií o novom dopravnom podniku a MHD v Martine na sociálnych sieťach

Jozef Osadský (blog.pravda):

Jednou z nosných tém týchto týždňov v našom meste je nepochybne mestská hromadná doprava. Do popredia sa dostala vďaka končiacej sa zmluve medzi mestom a súčasným prevádzkovateľom a potrebou riešiť otázku, kto nás bude v ďalších rokoch vozit' do práce, školy, či za zábavou. MHD v Martine ale potrebuje viac. Potrebuje úvahu a diskusiu nie len o poskytovateľovi, ale aj o technickom zabezpečení. Je tu viacero výziev, ktoré by v dnešných dňoch malo mesto prijať a vyriešiť' krátko po podpísaní novej zmluvy. Aké výzvy to sú?

1. Plán liniek. Dnes je dopravná schéma autobusov postavená ako obsluha okrajových častí samostatnými linkami, ktoré cestujúcimi privádzajú do centra mesta. Linky sa teda zbiehajú a častokrát v tom istom čase a druhý, či tretí autobus v krátkom časovom úseku sa javí ako prázdny a nedotážený. Avšak pre potreby obsluhy odľahlých častí sú nevyhnutné.

2. Tarifný systém. Bez ohľadu na to, či dôjde k rekonštrukcii dopravnej schémy liniek alebo nie, tarifný a odbavovací systém musí byť nahradený modernejším riešením.

3. Autobusy. Plynové? Elektrické? Veľké? Malé? Ich počet a obstarávanie zrejme vo veľkej miere závisí od plánu liniek (a finančných dispozícií).

4. Železničná stanica. Tak isto dlhodobá téma diskusií... i predvolebných sľubov. Viacero kandidátov malo vo volebnom programe zastávku pred stanicou. Tu je otázne, či ulice vedúce k stanici zvládnu kapacitne navýšenie premávky o autobusy, najmä v čase dopravnej špičky. Tu sa núka ako jedno z možných riešení – ktoré ale nie je v rukách našej radnice – integrovaný dopravný systém.

5. Mestská hromadná doprava sa týka nás všetkých. Preto je potrebné o týchto témach otvoriť diskusiu, odbornú i laickú. Tak, aby naše mesto malo po roku 2021 moderný dopravný systém, ktorý

by kvalitou i cenou úspešne konkuroval individuálnej doprave.

Pomaranč: Ak skončia nezmyselné CP, keď odídu z vrútockej stanice v priebehu 10-15 minút 3-4 spoje a potom 20-30 minút nič, vice versa na martinskej strane, plus sa zavedie taktová doprava 120, 60, 30, 15 a možno na jednej linke aj 7-8 minút v špičke, tak to bude radosť cestovať. Zároveň dúfam, že bude nastavené dostatočne motivujúce mzdové ohodnotenie pre šoférov.

Mhr1: Mňa hlavne zaujíma, či konečne zmiznú z Martina „maršrutky“! Veď je to choré, dotovať na jednej strane VHD a na druhej strane tolerovať konkurenciu, ktorá oberá mesto o tržby, ktoré by inak skončili v pokladni mestského autobusu. Aby ste mi rozumeli: Nie som proti súkromníkom vo VHD. Ale musia jazdiť na základe licencie - odkiaľ kam, ako husto atď. Každopádne je t.č. MHD v Martine typická SAD-ková. Množstvo liniek, odchody naprosto nepravidelné, súbehy veľkého počtu liniek na hlavnom

tahu Vrútky žst. - Martin, viaceré linky len s niekoľkými odchodmi na deň...

Dúfam, že zavedú taktovú dopravu s menším počtom liniek a potom by sa to možno dalo obslužiť' aj s menším počtom autobusov a kvalita by sa mohla pri tom aj zvýšiť, ak sa to urobí rozumne.

Viko: Okrem zabezpečenia taktovej dopravy by si to ale pýtalo aj prekopať linkové vedenie, keďže dnes sa ako tak civilizovaným spôsobom obsluhuje len jedna severojužná spojnice a iné smery akoby vôbec neexistovali.

Mestský dopravný podnik s novými busmi na CNG pohon:

Milota Sobotková: No super. Konečne. Držím palce.

Ivanka Duplinská: Keby sa to podarilo, tak ako je to prezentované, bol by to veeeelký posun v martinskej doprave. Držím prsty.

Peter Grauzel: Je to pekné, ale to nie je len o nových autobusoch !!

Tomáš Ďurana: Za mňa palec hore za pohon cng.

Autor: Michal Beňadik, foto: autor

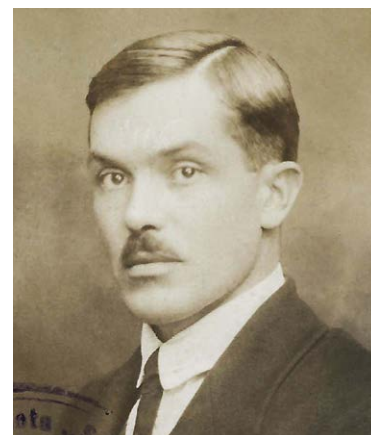
Štefan Marko Daxner, Memorandum národa slovenského (6. - 7. júna 1861 – 160 rokov) a Martin Memorandum nie je „len“ história

Štefan Marko Daxner

Syn Ivan Daxner

Vnuk Štefan Daxner

Pravnučka Jela Daxnerová-Soroková

Prpravnučka Eva Soroková-Škutchanová

Štefan (Marko - podľa srbského kráľoviča) August Július Daxner de Tótzabar – príslušník šľachtického rodu pôvodom zo Švajčiarska (* 26. 12. 1822 - † 11. 4. 1891). Organizátor zhromaždenia a hlavný autor Žiadostí v Lipt. Sv. Mikuláši v máji 1848, odsúdený na smrť za „poburovanie“, kapitán dobrovoľníkov v revolúcii 1848 - 49. Navrhovateľ memorandového zhromaždenia r. 1861, hlavný autor textu Memoranda národa slovenského k Vysokému snemu krajiny uhorskej, aktívny účastník martinského zhromaždenia „pod lipami“ na dnešnom Memorandumovom námestí a vedúci rokovani o jeho konečnom znení. Spoluzakladateľ a spolutvorca Stanov Matice slovenskej, zakladateľ a podporovateľ gymnázia v Revúcej, advokát majetku gymnázia v Kláštore p. Zn. po jeho zatvorení, obranca a podporovateľ ev. cirkvi a.v. v Gemeri.

Nežil v Martine; ale napriek tomu je jeho rod hlboko vrastený do martin-

„Jednou z najvýznamnejších postáv slovenského politického, národného i kultúrneho života v 19. stor. bol tisovský rodák Štefan Marko Daxner, človek nesmierne širokého politického rozhľadu, nekompromisný vo svojich názoroch a činoch./.../ (Edmund Hleba)

skej a turčianskej pôdy, do tunajšej ekonomiky i kultúry. Jeho rod bol spríbuznený s turčianskym-martinským superintendentom ev. cirkvi a.v. Karolom Kuzmánym, so známym turčianskym zemianskym rodom Jesenských, s rodom Ďura Čajdu (1844-1913, redaktor, ochotnícky činiteľ, dlhoročný vydavateľ a redaktor humoristického časopisu Černokňažník v Martine), s rodom Jána Šimka-Klanicu (na jeho dvore pri r.k. kostole bolo podpísané Memorandum), s Rollovcami (JUDr. Dušan Roll – zakladateľ Bienále ilustrácií Bratislava, Ing. Ivan Roll – námestník

prpravpravnica Alena Škutchanová

prpravpravnica Zuzana Škutchanová-Reváková

Tlačiarňami SNP), s poetkou Mašou Haľamovou...

Š. M. Daxner v Martine

V Martine dodnes žijú potomkovia Štefana Marka Daxnera. Jeho syn Ivan Štefan Daxner (1860 – 1938, riaditeľ Tatrabanky v Martine, neskôr činovník krajanského hnutia v USA) si vzal za ženu Ľudmilu Jesenskú – dcéru Jána Baltazára Jesenského-Gašparé (otca J. Jesenského-

ho) a Ľudmily Augusty Kuzmányovej (dcéry K. Kuzmányho). Ich syn (vnuk ŠMD) Ing. Štefan Daxner bol riaditeľom Stoličkovej v Martine a zaklada-

„Bol prameňom sily pre nás všetkých! /.../ Spoluzakladateľ všetkých národných inštitútov.“ (Národné noviny, 12. 4. 1892)

teľom Rotary klubu v Martine. S Oľgou, rod. Rollovou (dcéra Bela Rolla a Anny r. Šimko-Klanica) mali dcéru MUDr. Jelu Daxnerovú-Sorokovú (pravnučka ŠMD, 1924 – 1993, očná lekárka v Martine). Jej dcéra RNDr. Eva Škutchanová (1959, v minulosti vedúca odboru sociálnych vecí OKÚ v Martine) je prapravnučkou ŠMD. A jej dcéry MUDr. Alena Škutchanová a Ing. Zuzana Škutchanová-Reváková, PhD. sú v Martine už 5. generáciou potomkov Š. M. Daxnera.

Šľachtic telom i duchom

Podľa rodinnej tradície Daxnerovcov bol Š. M. Daxner jediným z bratov, ktorý nepoužíval svoj šľachtický titul. MUDr. Jela Daxnerová-Soroková hovorovala: *“V našom rode sme tí bez peňazí, ale bohatí duchom.”*

Žijeme v meste, ktoré je živým pamätníkom histórie Slovenska. História sa stáva „mŕtvou“ len vtedy, keď sa jej vzdáme, zabúdame ju, nepoznáme a neúčime sa z nej. Štefan Marko Daxner patrí neodmysliteľne do tej martinskej histórie, ku ktorej sa stále hlásime. A patrí aj do martinskej súčasnosti. Veď koľko osobností celých generácií priamo alebo nepriamo, osobne alebo prostredníctvom potomkov, zasahovalo do života Martina takým spôsobom, že určovali smer rozvoja mesta a jeho národný status? Je známy rodostrom Štefana Marka Daxnera do hĺbky viac než 7 storočí a jeho šírku sme vyššie naznačili. Už len toto je úctyhodné. Už len letmé

„On bol jeden z najkrajších plodov štúrovskej školy, charakter, mysliteľ a dejateľ.“
(Svetozár Hurban Vajanský)

„Bol to politik na úrovni svojej doby; a nad úrovňou svojej národnej spoločnosti.“
(Vladimír Mináč)

čítanie v rodostrome otvára príbehy z histórie mnohých generácií a mnohých odvetví; nielen Martina, ale aj Slovenska.

I takto sa dá vidieť 160. výročie Memoranda národa slovenského, prijatého a vyhláseného 6. a 7. júna 1861.

Autor: Michal Beňadik, fotografie: rodinný archív Evy Škutchanovej, r. Sorokovej

Oľga, rod. Rollová, manželka vnuka Š. M. Daxnera Štefana

Š. M. Daxner s manželkou Paulínou rod. Štepan de Nagyvárad

Pomaturitné stretnutie absolventov Gymnázia v Martine, MUDr. Jela Daxnerová-Soroková je v 3. rade celkom vpravo. (Dolu druhá sprava je nezabudnuteľná sprievodkyňa po Národnom cintoríne Želmíra Bukovská.)

Kritické vyjadrenie čitateľky a reakcia polície

Do redakcie MESTSKÝCH NOVÍN sme 28. mája dostali podnet od Jitky Malinovej, ktorý si môžete prečítať. A následne pre MN aj reakciu náčelníka mestskej polície.

Názor čitateľky

„Dobrý deň. Dnes pri návšteve veterinárnej ambulancie v Priekope na Uzlovskej ul. som bola svedkom, ako mestská policajti rozdávali „papuče“ na autá, ktoré parkovali pri zdravotníckom zariadení. Síce boli dvoma kolesami na tráve, ale „papuče“ predsa problém neriešia. Na jednom

mieste je detská ambulancia, všeobecný lekár, zubná ambulancia, lekáreň a veterinár a ľudia nemajú možnosť parkovať. Miesto toho, aby sa kompetentní predstavitelia mesta zaoberali touto situáciou, tak nabehnú policajti s „papučami“. Prepáčte, ale ako v Kocúrkove. Treba sa opýtať, kto je zodpovedný za to, že povolil na jednom mieste toľko zdravotníckych zariadení, ale nedomyslel parkovanie. A tiež treba brať na zodpovednosť toho, kto priebežne odsúhlasoval tieto inštitúcie, a nie pokutovať bežných občanov. Viem, že je s parkovacími miestami

v meste Martin problém, ale myslím si, že sa veci dajú riešiť aj inak. Je mi tiež jasné, že zákon o cestných komunikáciách má svoje pravidlá, ale na to mali myslieť kompetentní. Samozrejme, je to dobré, že policajti si robia svoju prácu, ale niekto ich tam musel poslať, pretože to nebola náhoda, že prišli na miesto, kde vedeli, že je pohyb áut. Pripadá mi to, ako keby naháňali tržby na konci mesiaca. Tento prístup sa mi ako občanovi nepáči, preto vám píšem. Mojm príspevkom by som chcela poukázať, ako sa píše i v MESTSKÝCH NOVINÁCH, na obrovský, neriešený problém parkovania v Martine. Ostávam s pozdravom a verím, že

problém sa vyrieši k spokojnosti občanov Martina,“ napísala J. Malinová.

Stanovisko MsP

Náčelník Mestskej polície Martin Milan Bartoš: *„K predmetnej veci uvádzam, že hliadka Mestskej polície mesta Martin zakročovala dňa 28. mája 2021 o 10:50 h na Uzlovskej ul. v Martine na základe telefonického podnetu občana z toho istého dňa o 10:40 h, teda nie z vlastnej iniciatívy. V žiadnom prípade nešlo o „naháňanie tržieb na konci mesiaca“, ako to vo svojom podaní mylne uvádza čitateľka. Uvedený zákrok bol vykonaný plne v súlade so zákonom.“*

Autor: (red)

Tvorivé a kreatívne átrium pre deti

Návrh riešenia školského átria, kde sa vytvorí tvorivý, kreatívny a relaxačný priestor

Na Súkromnej základnej umeleckej škole na Ul. Aurela Stodolu v Záturčí sa pustili do nového projektu „Tvorivé a kreatívne átrium pre deti.

Mozaika fotiek, školský dvor v súčasnosti

Celý ten doteraz nevyužitý priestor v centre budovy sa zmení na nepoznanie a zo zanedbaného školského vnútorného dvora vznikne krásne moderné átrium. Autorom projektu je architekt Mgr. A. Marcel Turic, záhradné úpravy a vizualizácie navrhol štúdio Flordecor (záhradný arch. Ing. Peter Jurista).

Riaditeľka SúZUŠ Mgr. Libuša Turicová pre MN povedala: „*Deti sú na prvom mieste, sú budúcnosťou*

„Za poskytnuté finančné príspevky prispievateľov vopred veľmi pekne ďakujeme.“

sveta a kultúrne prostredie ich vychováva ku krásne i hodnotám. Preto sa snažíme vytvoriť im čo najlepšie podmienky. Cieľom projektu je revitalizovať školské átrium a vytvoriť v ňom tvorivý, kreatívny a relaxačný priestor pre žiakov, študentov, ich rodičov a priateľov školy, kde by sa uskutočňovali výstavy, workshopy, edukačné aktivity či koncerty. Na to, aby sme tento priestor zveládili a oživilo ho, potrebujeme finančnú pomoc. Hodnota celého diela je 28 000 eur. Rozhodli sme sa urobiť zbierku, vďaka ktorej by sme v rámci prebiehajúcej kampane radi vyzbierali 4500 eur. Za poskytnuté finančné príspevky prispievateľov vopred veľmi pekne ďakujeme. Vieme, že to nebude ľahké, ale sme odhodlaní túto zmenu uskutočniť.“

Najsťôr je potrebné celý priestor vyčistiť a sprístupniť zo školskej

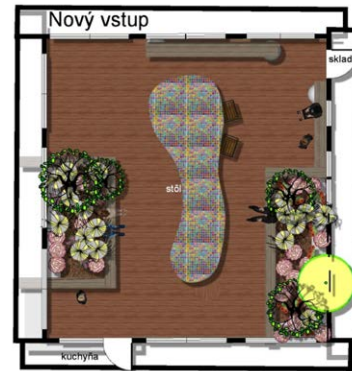
Školská záhrada nadobudla po revitalizácii úplne iný rozmer

šatne. Ďalej upraviť podlahy, urobiť konštrukciu terasy, konštrukciu veľkoobjemových kvetináčov a roštov na steny pre záhradnú zeleň, vyrobiť stôl, lavičky, namontovať osvetlenie, zabudovať výstavný systém, markízy a pod. Bude potrebné sprístupniť celý priestor pre začatie stavebných prác.

„*Vážime si, že aj prostredníctvom MESTSKÝCH NOVÍN môžeme informovať o našom zámere s átriom. Finančné príspevky, ktoré by sme mohli získať aj od vás, čitatel'ov MN, použijeme na vybudovanie funkčných blokov pre umiestnenie záhradnej zeminy, substrátu pre výsadbu rastlín, na drevenú podlahu a pod. Ak budeme mať dostatok finančných prostriedkov (veríme, že škole pomôžu aj oslovení poslanci mesta Martin) mohli by sme projekt realizovať v mesiacoch júl až september. Stavebné a záhradné práce (okná, búranie, debnenie, murovanie, realizácia terasy, záhradné úpravy a pod.) budú vykonávať odborné firmy. Na dokončovacích prácach a konečnej výzdobe sa budú podieľať pedagógovia, študenti, žiaci, rodičia a priatelia našej školy,*“ uviedla L. Turicová.

Terajšia iniciatíva SúZUŠ nadväzuje na dokončený projekt revitalizácie školskej záhrady, ktorá vyzerala pred rokom 2018, keď ju škola získala do prenájmu, odpudivo. „*Po trojročnom úsilí (2018 až 2021) sa nám tento exteriér podarilo revitalizovať do súčasnej estetickkej podoby. Teraz sa deti v školskej záhrade, ktorú využívame aj na výučbu, cítia príjemne. Záhrada je jednou z krásnych častí na sídlisku v Záturčí. Škola na tento projekt získala vyše 19 000 eur. Zdrojom financovania boli dotácie, granty, výhry v súťažiach, dary. Všetkým, ktorí sa nejakým spôsobom podieľali na tomto projekte, patrí veľká vďaka,*“ poznamenala L. Turicová.

SúZUŠ funguje od roku 2006, má 530 žiakov, ktorým sa v dvoch odboroch (hudobný a výtvarný) celkovo venuje 14 pedagógov s umeleckým vysokoškolským vzdelaním. Škola, ktorej prioritou je kvalita výchovno-vzdelávacieho procesu, dosahuje vynikajúce výsledky. Získala ocenenia v medzinárodných, celoslovenských súťažiach, 167 žiakov bolo už počas jej existencie prijatých na umelecké školy na Slovensku, v Čechách, Nemecku, Nórsku, USA atď. Z tých posledných možno spomenúť úžasnú

Pôdorys návrhu revitalizovaného átria

reprezentáciu hudobného odboru v celoslovenskej súťaži „Čarovná flauta“ v Nižnej, kde uspeli žiaci tejto školy Lívia Lepejová (2. miesto) a Barbora Oravkinová (3. miesto) pod vedením Mgr. art. Janky Kulkovskej a Mgr. art. Márie Kosperevej-korepetitorky. Školu výborne reprezentovali žiaci z gitarového oddelenia Lukáš Vojtas, Viktória Vojtasová, Tomáš Čičerín v celoslovenskom kole súťaže v Smižanoch, kde sa umiestnili v zlatom a striebornom pásme. „*Počas dištančného vyučovania sme to všetci mali zložitú, ale teraz je to už lepšie. Žiaci sa vrátili do našej školy, kde môžu rozvíjať svoje umelecké nadanie. Som rada, že funguje spolupráca s rodičmi našich žiakov a veľmi dobre spolupracujeme aj s mestom Martin, poslancami za mestskú časť Záturčie,*“ dodala riaditeľka L. Turicová.

Ak chcete podporiť túto iniciatívu, môžete na tento projekt prispieť nejakou finančnou čiastkou do termínu ukončenia kampane (25. jún) na StartLabe (na www.suzus.org.)

Autor:
Ľubomír Chochula
Foto: archív školy

Budova školy by tiež potrebovala rekonštrukciu

Kyvadlo sa kýva: demokracia verzus aktivizmus?

Michal Beňadik

Začnem trochu teoretizujúc... ☺ No inak sa nedá. Martin je krásne, úctyhodné, ale aj zvláštne a problémové mesto. Zdôvodniť túto tézu by vydalo na celú poličku kníh...

Nedá sa ani uviesť všetky príčiny a prejavy tejto rozporupnosti – lebo tú si tu teraz budem všímať; z akoby slávnostného „okladzania“ Martina mesto ani nevyžije, ani neprežije a už vôbec sa nebude rozvíjať. A o to azda ide: o príjemný život a rozvoj Martina. Martin je nielen konglomerát kedysi samostatných obcí obložený/preložený sídliskami. Stále sa v ňom dajú rozoznať od „pôvodných Martinča-

nov“ pristáhalci z Oravy, Kysúc, Liptova, východu, juhu, Hornej Nitry, nechýbajú ani repatrianti... Martin dneška je aj ozvena národného kultúrneho, ale aj priemyselného, bankového a politického centra, oslabená opakovanými politickými perzekúciami a emigračnými vlnami, prílevom strojárrov, typografrov a vojakov.

To všetko si na stmelenie do mestského organizmu vyžaduje čas a cieľavedomé úsilie. Samo sa to nestane. Času bolo dost; cieľavedomé úsilie temer nebadat'. Desaťročia.

Experiment s „riadením“ mesta jednou stranou máme za sebou. Demokracia priniesla možnosť výberu a voľby, ktorú ale voliči – ak vôbec idú voliť – príliš nevyužívajú... No po rokoch útlmu a mlčania priniesla aj cenný občiansky aktivizmus. A ky-

vadlo je na druhom póle. Petície jedna za druhou, skupiny stovák i tisícov občanov žiadajú rešpektovať ich záujem. ICH. Ako je cesta do pekla dlážená dobrými úmyslami, tak aj aktivizmus má svoje limity. Jedným z nich je záujem mesta. MESTA. A záujem tých 54000 obyvateľov vyjadruje poslanecký zbor, doplnený komisiami s účasťou neposlančov-odborníkov. Môžeme – a musíme – diskutovať o kvalite poslaneckého zboru, o kvalite a nadčasovosti jeho rozhodnutí, o jeho komunikácii s občanmi, informovaní občanov, o konfliktoch politiky a odbornosti, o konfliktoch záujmov... atď., ale demokracia nejestvuje bez zodpovednosti. A zodpovednosť za mesto, celé mesto, leží na pleciah volených zástupcov.

Možno sa to zdá, ale nie je to len planá teória. To sú celkom konkrétne problémy rozvoja: napr. výstavba východného mestského okruhu od Ladovne až po Košúty, to je aj priestor pre výstavbu domov a bytov (vrátane Martinských terás pri Košútoch), to je aj konflikt urbanizácie a využívania napr. Horičiek či Hostihory a ochrany rastlín, mokradí a pod. To je aj pochopiteľný – ale nerealizovateľný – záujem parkovať svoje autá tak, aby to zaplatilo „mesto“, alebo aspoň bez vysokých poplatkov. Aktivizmus je mimoriadne cenný nástroj rozvoja mesta. No nie je samospasiteľný. A nerešpektuje zastupiteľský princíp demokracie.

Demokracia verzus aktivizmus je – obojstranne – omyl. Riešením je nahradiť slovo „verzus“ spojku: AJ.

Hokey zostáva na Slovensku veľkým fenoménom

Lubomír Chochula

To, čo predvádzali slovenskí hokejisti vo svojej základnej skupine na tohtoročných majstrovstvách sveta v Rige, bolo oku lahodiace. Hrali so srdcom, s nesmiernym nasadením a túžbou po úspechu. Pôsobili,

ako by ich niekto pokropil živou vodou, podávali plnokrvné a sebavedomé výkony. Proti Švajčiarom a Čechom si síce zobrali „time-out“, ale to im môžeme prepáčiť. Zaslúžene postúpili po osemročnom pôste do štvrt'finále (konalo sa 3. júna po našej uzávierke).

Napriek tomu (alebo práve preto), že až polovicu slovenského národného tímu tvorili debutanti na svetovom šampionáte (jedným z nich bol aj odchovanec martinského hokeja obranca Martin Bučko, ktorý je však už hráčom Pardubic), mala naša reprezentácia „ukrutný“ hlad po víťazstvách. Kanadský kouč Slovenska Craig Ramsay sa z lekcie spred dvoch rokov, keď na domácich MS 2019 v Bratislave a Košiciach jeho zverenci skončili celkovo až deväti (vlani sa šampionát nekonal), náležite poučil. Tentoraz mal šťastnú ruku pri výbere rýchlych korčuliarov a dobrých brankárov. Áno, nie sú to síce najkvalitnejšie MS (na šampionáte v Rige opäť

neštartovali najjagavejšie hviezdy svetového hokeja, lebo v zámorí je modlou Stanley Cup), ale na to sa história pýtať nebude. Mimochodom, viete si predstaviť, že by sa tohtoročné majstrovstvá Európy vo futbale, na ktorých sa zúčastní aj Slovensko, konali bez špičkových hráčov viacerých národných tímov? Že by sa napr. Portugalsko ako obhajca titulu muselo zaobiť bez svojho supermana Cristiana Ronalda a francúzska zostava úradujúcich svetových šampiónov by bola bez svojich lídrov, lebo by ešte niekde dohrávali ligovú súťaž? Argument, že májový termín hokejových MS nie je vhodný, úplne neobstojí. Som presvedčený

o tom, že v prípade záujmu zo strany vedenia kanadsko-amerického NHL (v uplynulej sezóne v nej pôsobili hráči zo 17 krajín) by sa predstavitelia IIHF vedeli prispôsobiť a ponúknuť napr. šampionát vo februári (sponzori by určite neprotestovali). Teda v mesiaci, v ktorom už päťkrát bola NHL prerušená a vtedy sa všetci najlepší hráči sveta mohli zúčastniť na športovom festivale pod piatimi olympijskými kruhmi (naposledy na ZOH 2014). Napokon sa aj bez tímov snov hokejové nebo v Rige rozžiarilo. Medzi tými, ktorí zasvietili, boli aj hráči v drese s dvojkřížom a trojvrším na hrudi. Som rád, že hokey je na Slovensku naďalej veľkým fenoménom.

„Rodný list Slovenska“ vznikol v Martine

Peter Cabadaj

Ráno 6. júna 1861 ohlasovali zvony dvoch martinských chrámov národné zhromaždenie, ktoré sa oficiálne začalo o 9. hodine v priestore pod lipami pred evanjelickým kos-

tolom. Historické pramene uvádzajú, že do vtedajšieho Turčianskeho Svätého Martina prišlo 1 500 až 1 600 hostí, Ján Francisci vo svojich memoároch hovorí dokonca o šiestich tisícach delegátov!

Výsledkom zhromaždenia bolo prijatie Memoranda národa slovenského, ktoré patrí medzi kľúčové štátotvorné dokumenty našich dejín. Okrem iného navrhovalo uznať suverenitu slovenského národa a legislatívne ju zakotviť v uhorskej ústave, zaviesť slovenčinu ako úradný a vyučovací jazyk na Slovensku. Koncipovaním, schválením a predložením Memoranda najvyšším politickým kruhom vyvrcholilo emancipačné úsilie reprezentantov slovenského národného hnutia, ktorí v šesťdesiatych rokoch 19. storočia nadviazali na aktivity štúrovskej generácie z revolučného

obdobia 1848 – 1849. Prakticky išlo o tú istú generáciu, so staršími aj mladšími jej protagonistami.

Žiaľbohu, ani po 160 rokoch od slávnych memorandových dní nevieme dať adekvátnym spôsobom na všeobecnú známosť, že to, čo sa vtedy udialo v Martine, bolo – ako výstižne uviedli autori zápisnice – „nevidaným zjavením tela a ducha života slovenského“. Osobitný význam má Memorandum z pohľadu metropoly Turca. Pamätané celonárodné zhromaždenie sa tu mohlo uskutočniť vďaka osvieteným mestským národovcom na čele s mar-

tinským richtárom Ondrejom Košom a iniciátorom myšlienky, jeho predchodcom i nástupcom Andrejom Švehlom. Mierovo vrchnovatou tak našartovali proces premeny dovtedy malého bezvýznamného mestečka, kde žilo len niečo vyše dvoch tisíc duší, na centrum slovenského národného hnutia. Srdečne vás, milí čitatelia MESTSKÝCH NOVÍN, v mene Rady národnej kultúry pozývam na pripomenutie si 160. výročia Memoranda národa slovenského, ktoré organizujeme 7. júna. Príďte si spolu s nami uctiť „rodný list Slovenska“ a nezmazateľný vklad Martina do našej histórie.

Ladislav Záborský – Nebo ako závažná realita

Z tvorby akad. maliara Ladislava Záborského

Ešte v priebehu júna možno vidieť v Turč. galérii výstavu venovanú storočnici narodenia akad. maliara Ladislava Záborského, nositeľa titulu Čestný občan Martina.

Výstava predstavuje prevažne jeho maliarsku tvorbu od konca 30. rokov 20. stor. až do prvej dekády 21. stor. s ambíciou predstaviť návštevníkovi rozmanitosť a členitosť tém a motívov, ku ktorým sa L. Záborský vracal počas svojej sedemdesiatpäťročnej tvorivej cesty. L. Záborský absolvoval štúdium na oddelení maľby a kreslenia SVŠT v Bratislave v r. 1945. u prof. M. Benku, D. Millého a J. Mudrocha. Už počas štúdia uspel na medzinárodnej súťaži mladých umelcov vo Florencii (1942). Od r. 1944 pôsobil ako grafik

v Neografii v Martine, neskôr ako profesor na Gymnáziu v Martine. Prvú samostatnú výstavu mal v Košiciach (1946). V závere r. 1953 ho za náboženské presvedčenie a aktivity zatkli a odsúdili na sedem rokov. R. 1957 bol podmienene prepustený na slobodu. Ešte dlho potom zažíval dôsledky perzekúcie, Definitívne bol rehabilitovaný až v roku 1990 a pokračoval v tvorbe vitráží a krížových ciest, venoval sa už temer výlučne evanjelizačnej maľbe.

J. Kováčová, kurátorka výstavy

Remeslo z Turca

Turčianske kultúrne stredisko v Martine pripravilo podujatia

tie **Remeslo z Turca** – stretnutie remeselníkov z Turca a okolia, spojené s prezentáciou ľudových a umeleckých remesiel a detskou tvorivou dielničkou „**Kvietky pre dieťky**“. Na podujatí sa predstavia remeselníci so súčasnou ľudovou a umeleckou tvorbou: **originálne odevy z ľanu, bavlny a modrotlače, prí-**

rodné mydlá, lovecké nože, prútené košíky, výrobky zo šúpolia, viazané obilie, ľan a slamienky, bačovský riad a črpáky a plstené výrobky. Návštevníci sa taktiež môžu tešiť na **zdobené domáce medovníčky a včelí med.** Podujatie Remeslo z Turca sa uskutoční **11.6.2021 od 9. do 16. h** pred Tur-

čianskym kultúrnym strediskom v Martine. Detská tvorivá dielnička „**Kvietky pre dieťky**“ sa bude konať **od 10. do 12. h.** Cieľom podujatia je podporiť ľudových remeselníkov, ako aj upriamiť pozornosť na regionálne produkty z Turca a okolia.

Autor: (kon)

AMFO 2021 prinieslo zaujímavé diela i podnety

V pandemickom roku 2021 sa uskutočnil už 49. ročník regionálneho kola celoštátnej postupovej súťaže amatérskej fotografickej tvorby AMFO. Súťažnú prehliadku pripravilo Turčianske kultúrne stredisko a odborná porota hodnotila 109 prác od 24 autorov. Garantom a vyhlasovateľom celej súťaže bolo Národné osvetové centrum v Bratislave.

Porota v zložení: Mgr. Helena Šišková, ArtD. (pedagogička pre umelecké vzdelávanie), Michal Lašut (fotograf a tlačiar) a Michal Pišný – (fotograf) zasadla 26. apríla 2021. Súťaž zhodnotila predsedníčka poroty Helena Šišková. „Najpočetnejšie zastúpená bola veková skupina nad 25 rokov, kde bolo prezentovaných 49 fotografií v oboch kategóriách. V kategórii čiernobiela fotografia sa objavili témy a žánre ako precítená krajinárska fotografia, ateliérový a inscenovaný portrét, aranžova-

ná ako aj autentická reportáž, či z exteriéru alebo interiéru, architektúra, ako aj určité konceptuálne vyjadrenia. Prvé miesto získala Michaela Hubert za snímku s názvom: „*Smutný, či zamyslený*“, kde svetelne, ako aj kompozične výborne vyjadrila autorka svoj nápad. V kategórii farebná foto-

grafia podobne ako po minulé roky prevládala krajinárska fotografia, zátišia, detaily architektúry, ako aj aranžovaný a inscenovaný portrét a figúra. Za svetelne precítenú až piktorialistickú atmosféru dvoch cyklistov vzdľahujúcich sa hmlistou rannou slnkom zaliatou krajinou s názvom „*Dvaja*“, získal

Roman Adamják prvé miesto. Do novej kategórie – experiment bolo zaslaných len šesť fotografií. Druhé miesto získal Vladimír Sauch za svoju citlivo manipulovanú krajinársku fotografiu s názvom „*Gaštanová alej*“.

Autor: (ká, bk)

Roman Adamják – Dvaja

Michaela Hubert – Smutný či zamyslený

Vladimír Sauch – Gaštanová alej

Spomienky na lokalitu, o ktorej väčšina Martinčanov ani netuší: Habeš Milovaný kút Martina hlboko v srdci

Boli sme mladí... ©

Stretnutie „Habešanov“ na Bystričke

V týchto dňoch je to práve šesťdesiat rokov, čo sme sa museli vystáhnúť z Habeša kvôli výstavbe Teplárne.

Habešom volali mestskú štvrť za Celulózkou (ulice Fornigovo a Švehlova). Bolo tam asi 60 domov, ktoré naši rodičia stavali ešte pred 2. svetovou vojnou. – Ďaleko od mesta, nechodil tam ani autobus, neboli tam obchody; ale bol tam pokoj a veľký priestor okolo nás. Do školy sme chodili pešo až na Mudroňovu ul., neskôr na Bernolákovu ul. Auto tam vtedy nikto nemal. V zime sme chodili cez zamrznutý Turiec, často sme sa tam aj zabudli a do školy sme

prišli neskôr a celí mokri... V lete urobili chlapi kompu, natiahli lano a tak nás prevážali, aby sme to mali bližšie do školy alebo do obchodu. Ostatní na nás volali:

„Habeš, kde sa hrabeš?“

Mali sme blízko do hory, kde sme chodili na huby, na jahody, v lete sme spolu pásli kozy. Bolo nám tam veselo, všetci sme boli ako jedna rodina. Spolu sme sa hrávali rôzne detské hry, loptové hry, nacvičovali sme divadlo, ktoré sme potom predvádzali našim rodičom. Robili sme majálesy, tancovali sme pri harmonike. Táto idyla sa však skončila, keď postavili Tepláreň. Do školy sme chodili vo vysokých

čizmách a keď bolo najväčšie blato, prenášali nás robotníci na chrbtoch.

Ťažké lúčenie

Potom nám oznámili, že sa budeme musieť vystáhnúť a všetky domy sa zbúrajú, aby mohli Tepláreň rozšíriť. Bolo to ťažké lúčenie. Niektorí sme sa presťahovali na Podhájs, kde nám postavili náhradné domy, iní išli radšej do činžiakov, alebo si kúpili domy, napr. na Bystričke.

My sme sa presťahovali v januári 1961. Bola tuhá zima, čerstvo postavené, ešte mokré domy sa nedali vykúriť. Všetko nám poplesnelo - topánky, koberce, obrazy na stenách...

Všetko sme vydržali

Ale všetko sme vydržali, lebo sme aj naďalej držali spolu. Keď si susedia ako prví kúpili televízor, celá ulica sme chodili k nim pozerať.

Naši rodičia sa už pomínuli a my mladí (dnes už dávno seniori) sme sa rozpáchli do života. Ale radi sme sa stretávali. Veľké stretnutie „Habešanov“ sme mali v roku 2003 a 2011, dokonca aj za účasti poslanca R. Kollára. Teraz, pri 60. výročí, sa stretnúť nemôžeme kvôli pandémie koronavírusu, tak si aspoň každý doma zaspomínajme na náš milovaný Habeš.

Autor: Anna Babíková-Duchajová, foto: rodinné archívy

Duchajé dom

Ivané dom

Rapté dom

Pandémia potvrdila: Deťom v predškolskom veku sa treba venovať viac a inak

Jasle a škôlka AKO U MAMY sú úspešným experimentom

Sídlo jasličiek a škôlky AKO U MAMY v Martine na Hečkovej ul.

„Všetko podstatné sa „upeče“ do šiestich rokov. V tom čase sa totiž naša osobnosť utvára až z 90%. To je základ, to by mal každý rodič vedieť. Dnes sú, bohužiaľ, ešte rodičia, ktorí čakajú, kým ich dieťa vyrastie, alebo kým začne hovoriť, aby sa mu tzv. mohli začať venovať. A to je veľká škoda, pretože tým naozaj dôležitým obdobím pre celý náš život je v skutočnosti dokonca vek do troch rokov.“

Marek Herman, český psychológ a pedagóg, venujúci sa osobitne výchove malých detí

Predškolské zariadenia sú už pár rokov veľká téma. Žiaľ, neraz sa to obmedzuje na dostatok miest v nich a na info-komunikačné technológie. Pritom toto sú „jen“ základy a nástroje. Bez toho, aby sme tu „analyzovali“ stav martinských predškolských zariadení, chceme načrtnúť potenciál jedného experimentu, ktorý už trvá skoro tri roky (v prípade škôlky) a dokonca päť rokov (v prípade jasličiek). Ide o detské centrum, vystupujúce aj v prípade jasličiek aj škôlky pod spoločným menom: AKO U MAMY. Zariadenie v tichej štvrti na Hečkovej ul. v Martine poskytovalo už svoje služby približne stovke rodičov a ich detí.

Dve v jednom

Jasle a škôlka AKO U MAMY je dohromady komplexné zariadenie pre deti od 12 mesiacov do 6 rokov. Táto koexistencia dvoch predškolských

zariadení simuluje život; aj v ňom deti síce vyrastajú v rovesníckych skupinách, ale majú aj priestor pre svoju individualitu a vnímajú aj mladších/ starších kamarátov, s ktorými sa denne stretávajú na dvore, učia sa spolupracovať, rešpektovať vzájomné odlišnosti... Časť detí pokračuje z jasličiek do škôlky, pribúdajú aj súrodenecké dvojice. © Menej zmien znamená pre deti menej stresov (prostredie, zariadenie, vychovávateľky – učiteľky, deti – kamaráti) – časť z nich poznajú jasličkári už pred prechodom „na poschodie“, kam sa tešia, ako na „povýšenie“. Odborná garantka oboch zariadení, detská psychologička PhDr. Lubica Beňadiková oceňuje na centre „Ako u mamy“ vývoj, ktorý potvrdzuje správnosť koncepcie.

„Z pôvodnej myšlienky sa postupne vyvinul logický „tandem“ zariadení: jasličky-škôlka. Sami rodičia boli katalyzátorom tohto vývoja z pôvodných jasličiek. No základné piliere centra sú stále rovnaké a potvrdzujú správnosť koncepcie: rodinné prostredie, malé kolektívy detí, niektoré prvky Montessori koncepcie a uplatnenie poznatkov zo psychológie dieťaťa, tak vo vzťahu k deťom (prípadne rodičom) ako aj k personálu. Všetci sa poznáme a navzájom sa prirodzene prijímame ako blízki ľudia. Deti majú vždy šancu obrátiť sa na blízku dospelú osobu. Žijeme s deťmi a ten spôsob života je veľmi blízky rodinnému – nielen prostredím, ale aj malým kolektívom detí. Podobne ako doma ich učíme aj samostatnosti, podielaniu sa na „zabezpečení“ denných aktivít – až po drobnosti pri upratovaní, čo robia nielen pravidelne, ale aj rady. Milé sú napr. návštevy jasličkárov u škôlkarov

a naopak, halloween bol zasa „u jasličkárov“.

Jadrom tej koncepcie bolo pokúsiť sa o prácu s deťmi inak. Inak – znamená intenzívnejšie, láskavejšie, osobnejšie, individuálnejšie, citlivejšie. To neznamená, že iné predškolské zariadenia nedeklarujú podobné ciele a neznamená to ich negatívne hodnotenie. Majiteľom centra AKO U MAMY vyplynulo z týchto požiadaviek to hlavné: malé kolektívy (v praxi 12 resp. 13 detí v jednej triede) a cieľavedomá práca s jednotlivými deťmi, vrátane psychologickéj podpory. Psychológ tu nemá postavenie „liečiteľa chorých detí“, ale predovšetkým odbornej podpory zdravých detí, aby sa mohli aj všestranne zdravo vyvíjať.

Previerka pandémieu

Uplynulý rok a pol ukázal mnoho o význame práce s deťmi. Ako sa to prejavilo v centre AKO U MAMY? Manažér oboch projektov a predseda O. Z. Centrum pre rodinu a rozvoj osobnosti Martin PhDr. Michal Beňadik hovorí: *„Pandémia bola mimoriadne náročnou skúškou. Našu prácu pandémia narušila, ale nezrušila. Ešte nemôžeme povedať, že to máme „za sebou“, ale okrem troch mesiacov v období marec – máj 2020 fungujeme doteraz kontinuálne. Za toto sme naozaj vďační, pretože to nebola samozrejmosť. Podporili nás viacerí rodičia, ktorí v tomto období zvlášť ocenili malé kolektívy v našich zariadeniach. Potvrdilo sa, že malý kolektív je predpokladom nízkej chorobnosti detí, čo potešilo nielen rodičov, ale aj nás. S deťmi a rodičmi sme nestratili kontakt ani počas nútenej prestávky – posielali sme im video-pozdravy, pracovné listy, komunikovali*

sme s nimi. Jedným z výsledkov bolo, že v júni 2020 po znovuotvorení za pár dní nastúpili všetky „naše“ deti.

Jedným neprijímajúcim dôsledkom „korony“ bolo, že nám prerušila postupné budovanie komunity okolo našich zariadení. K tomu sa chceme znovu vrátiť. A aj pokračovať v skvalitňovaní našej práce, pretože sme si uvedomili, že máme na čom pracovať.“

Na záver ešte raz psychológ

Marek Herman, český psychológ: *„Všimnite si, čo sa stalo, väčšinu času trávime mimo rodiny: pracujeme mimo rodiny, jeme mimo rodiny, bavíme sa mimo rodiny, sme chorí mimo rodiny, umierame mimo rodiny. Rodina sa nám rozpadá pred očami a do toho chatrného priestoru, čo z nej zostal, ešte doslova vtrhli moderné technológie. Deti vlastne žijú vo virtuálnej realite, málo hovoria, viac konzumujú. Viete, aké sú dva nové najväčšie problémy dnešných prváčikov? Prvý: nevedia hovoriť, pretože sa s nimi doma málo hovorí. A druhý – sú neohrabané, pretože väčšinou sedia ako kôstky pri počítačoch, tabletoch a televízii.“* Kým jasle AKO U MAMY fungujú ako typ sociálnej služby čisto z poplatkov rodičov (niektorí z nich poberajú štátny príspevok na opatrovanie detí, ale jasličky zatiaľ nedostávajú štátny príspevok na sociálnu službu), rovnomená škôlka je už zaradená v sieti škôl a školských zariadení SR a jej budúcnosť je tým istejšia. Ďalším krokom je, že v tomto roku už bude mať prvých predškôľakov. Celé centrum je „malý zázrak“. No z nadšenia zakladateľov a spolupráce rodičov sa dajú robiť aj zázraky.

Autor: Tomáš Lehotský, foto: autor

EKO-deň mal omnoho hlbší význam, než si deti možno uvedomili – ale v ich hlavičkách sa udomácnilo množstvo nových pojmov, možnosť sledovať, ako rastie, čo sadili, je pre ne cenná.

Hoci sa to nezdá, „most nás dobehol“

Sanácia spodnej konštrukcie - zvislých nosníkov

Ak sa nechá problému čas, ten sa utešene „rozrastie“. Ak sa mostu nevenuje pozornosť desaťročia, prestáva slúžiť, ako má, a stáva sa z neho problém, ktorý ničí nielen majetok (autá), ale aj nervy vodičov. Ako most na štátnej ceste I/18 ponad železničnú vlečku a potok Jordán v Košútoch. Keďže rekonštrukcia mosta sa vlečie už roky, požiadali sme Slovenskú správu ciest (SSC) o stanovisko, prečo sa na moste – zasa – nepracuje.

Odpovedal nám Mgr. Martin Guzi z komunikačného odboru SSC:

- S rekonštrukciou mosta na ceste I/18 v Martine sa začalo v auguste 2018. Zhotoviteľ dokončil práce na spodnej stavbe a odmietol pokračovať na hornej stavbe. Problém spočíval v odstránení nevyhovujúceho stavebného technického stavu konkrétnymi technickými opatreniami a zrealizovaním nových bezpečnostných prvkov podľa súčasných platných predpisov. Vzhľadom na to, že projektová dokumentácia (PD) bola v čase sčítá už šesť rokov stará, projektant z pozície autorského dozoru navrhoval výmenu nosníkov a sanáciu

spodnej stavby. Sanáciu spodnej stavby sme zrealizovali, ale zhotoviteľ (spoločnosť Hastra) odmietol pokračovať v prácach na hornej časti stavby, opustil stavenisko a odstránil aj zariadenie staveniska, pretože sme sa nedohodli na cene. SSC následne ukončila zmluvný vzťah so spoločnosťou Hastra.

Hornú stavbu, jej súčasný stav, sme dali posúdiť nezávislej organizácii, ktorá naň spracovala dodatočnú doplnkovú diagnostiku. Spoločnosť Doprastav realizovala práce do apríla 2021 v rámci sanácie nevyhovujúceho stavu mosta. SSC ako objednávateľ na obstaranie predmetu tejto zmluvy použila postup verejného obstarávania ako zákazka s nízkou hodnotou.

Práce na mostnom objekte boli prerušené dňa 15.04.2021. V súčasnosti sa aktualizuje projektová dokumentácia a bude vyhlásená nová súťaž na zhotoviteľa. Projekt bude zaradený do programovacieho obdobia Výstavba a zlepšenie parametrov II. etapy.

Pôvodný zámer SSC bol, aby do konca mája bola zrealizovaná pravá strana mosta a presmerovaná tam aj doprava, aby mohli pokračovať práce na ľavej polovici mosta,

ale nie je to možné takto zrealizovať. Prehodnocuje sa aj možnosť výmeny nosníkov.

Vzhľadom na potrebu vypísania súťaže na výber nového zhotoviteľa nepredpokladáme ukončenie prác v roku 2021.

Mosty v tesnom susedstve rekonštruovaného objektu sa zatriedajú do plánu podľa priorit a aktuálneho stavu.

Autor: M. Beňadik, foto: autor

Vľavo dva nové nosníky, ostatné - škoda reči...

Aj TV?

NET aj TV, moja :)

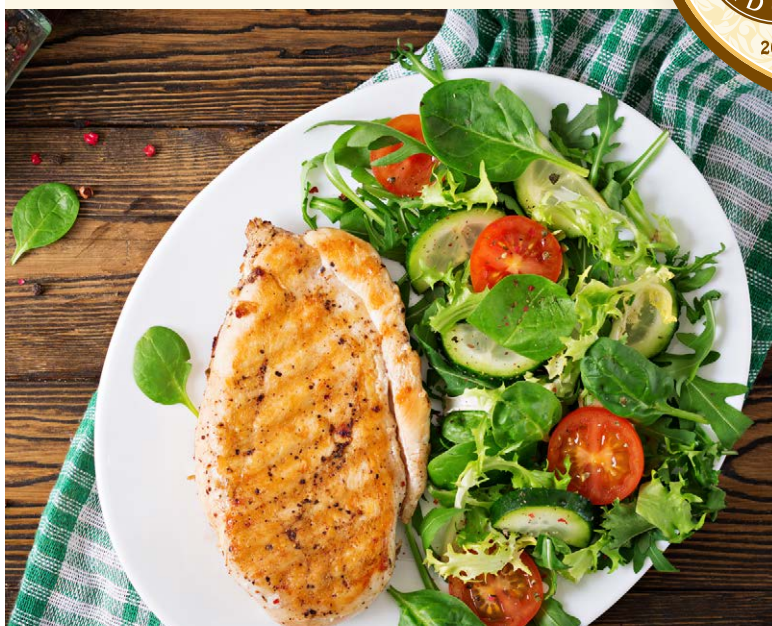
gaya

www.gaya.sk

● **reštaurácia otvorená**
interiér & nová terasa

● **hľadáme chyžnú**
s praxou

Milí zákazníci,

plánujete rodinnú oslavu, posedenie s priateľmi, firemnú akciu?
V Penzióne Ladoveň Vám ponúkame širokú ponuku jedál v príjemnom rodinnom prostredí. Každú Vašu požiadavku sa snažíme splniť pri osobnom stretnutí. Vám, ktorí ste viac zaneprázdnení, ponúkame pár návrhov. V prípade otázok nás neváhajte kontaktovať osobne, prípadne mailom info@penzionladoven.sk, či telefonicky +421 910 966 966.

PREDJEDLÁ (napríklad):

- Caprese s ovčím syrom, bazalkové pesto, pečené orechy
- Domáci posúch s bryndzovou penou, kaviár z balsamicového octu s červenou cibuľou
- Carpaccio z bravčovej panenky, tuniaková majonéza
- Anglický roastbeef na rukolovom šalátiku
- Tartar z lososa, uhorkové juliene

POLIEVKY (napríklad):

- Hovädzie consomme s cestovinou, kúsky mäska a zeleniny
- Paradajková s bazalkou a mozzarellou
- Hráškový krém so slaninkovým chipsom a mliečnou penou
- Zelerové cappuccino s modrým syrom
- Fazuľovica s kúskami údeného karé

HLAVNÉ JEDLÁ (napríklad):

- Kuracie prsia plnené „baby“ špenátom, cesnakom a údeným syrom, gorgonzolová omáčka
- Bravčová panenka SOUS – VIDE s dijonskou omáčkou
- Bravčová kotleta s hribovým ragú
- Steak z hovädzej sviečkovej s maslovou „baby“ zeleninou
- Steak z lososa s holandskou omáčkou a pečenou špargľou v slaninke

PRÍLOHY (napríklad):

- Dusená ryža, krémové rizoto
- Domáce hranolky, domáce americké zemiaky
- Pečený zemiak v alobale s pažítkovým dipom
- Pučené zemiaky s cibuľkou
- Gratinované zemiaky s parmezánom
- Grilovaná zelenina

DEZERTY (napríklad):

- Tiramisu
- Panna cotta s jahodovým coulisse
- Šatôčky z lístkového cesta s horúcim ovocím a vanilkový šodó
- Domáce slivkové pirohy so slaným karamelom a orieškovým maslom
- Domáca štrúdlia rôzne druhy

... a samozrejme mnoho ďalších. Tešíme sa na Vás, aby sme Vám mohli popriať u nás Dobrú chuť a príjemnú zábavu.

„Účasť na svetovom šampionáte mužov je splnený sen“

Martin Bučko začal s hokejom v Martine a do reprezentácie sa dostal z Pardubic

Na tohtoročných majstrovstvách sveta v ľadovom hokeji (od 21. mája do 6. júna v lotyšskej Rige) štartuje aj odchovanec martin-ského hokeja, 21-ročný obranca Martin Bučko, ktorý je hráčom Dynama Pardubice. MN mu pred hokejovým vrcholom sezóny 2020/2021 položili niekoľko otázok.

Čo pre teba znamená reprezentovať Slovensko na MS?

„Účasť na MS je pre mňa veľkou poctou. Je to výzva, ale aj záväzok. Vážim si dôveru, ktorú nechcem sklamať. Nomináciu som nečakal na rozdiel od mojej mamy, ktorá

Gól proti Čechom!

Martin Bučko absolvoval v skupinovej fáze MS 2021 v Rige štyri duely zo siedmich. Nebol na súpiske proti Bielorusku (5:2) a V. Británii (2:1), potom zažil svoj debut na šampionáte s Ruskom (3:1), nehral proti Švajčiarsku (1:8), v zostave znovu figuroval proti Dánsku (2:0), Švédsku (1:3) a Česku (3:7), pričom Čechom strelil po peknej strele svoj premiérový gól na MS. Slovensko hralo vo štvrtfinále s USA po našej uzávierke (3. júna).

„Verím, že na svetovom šampionáte v Rige získam cenné skúsenosti, ktoré potom v ďalšej kariére zúročím, a to ma posunie dopredu.“

o tom vôbec nepochybovala. Celá moja rodina (žije v Martine) mi drží palce a teší sa spolu so mnou. V našom tíme je veľa debutantov na MS (až polovica z mužstva vrátane mňa), ale nechýbajú ani skúsenejší hráči. Tvoríme jednoliaty kolektív, rozumieme si na ľade i mimo neho.“

Trénerom slovenského národného tímu je Craig Ramsay. Aký je?

„Je veľmi priamy, povie na rovinu, čo chce, ako si to predstavuje. Hoci toho nenahovori veľa, jasne formuluje, čo od hráčov požaduje, či už počas tréningu, alebo v zápase. Vie nás pochváliť, ale aj skritizovať, čo bolo zlé. Mne ako tréner i človek vyhovuje.“

Aký herný štýl súpera ti nesedí?

„Lepšie sa mi hrá proti korčuliar-ským vyspelým tímom, ako sú napr. Česko (teším sa, že v českej nominácii sú aj dvaja moji spoluhráči z Pardubic Matěj Blümel a Tomáš Zohorna), Rusko či Švédsko. Naopak, až tak mi nesedí hra proti mužstvám, ktoré uprednostňujú fyzický hokej (napr. Kanada, USA). Aj preto musím popracovať na tom, aby som nabral svalovú hmotu (aktuálna výška 190 cm a hmotnosť 87 kg), ale potrebujem sa zlepšiť aj v herných činnostiach a zdokonaľiť strelbu. Verím, že na svetovom šampionáte v Rige získam cenné skúsenosti, ktoré potom v ďalšej kariére zúročím, a to ma posunie dopredu.“

Máš agenta? Je tvojím cieľom hrať niekedy v NHL?

„So svojim agentom Igorom Bielčikom som spokojný, nemám dôvod v tejto veci nič meniť. Čo sa týka NHL, samozrejme, keby sa naskytla šanca a draftovali by ma, potešilo by ma to, lebo je to najprestížnejšia a najkvalitnejšia súťaž na svete, ale momentálne to

neriešim. Sústreďujem sa na MS.“
Ako sa ti v ročníku 2020/2021 darilo na klubovej scéne?

„Sezónu som začal vo Vrchlabí (druhá najvyššia česká súťaž) a až približne v jej polovici ma povolali naspäť do Dynama. V základnej časti sme skončili na siedmom mieste, v osemfinále play-off sme boli úspešní proti Karlovým Varom (3:1 na zápasy), ale vo štvrtfinále nás vyradila Mladá Boleslav (0:4). Všetci sme chceli vo vyradovacej časti dosiahnuť viac, vedenie klubu, hráči, realizačný tím i fanúšikovia, ale možno to vyjde už v nasledujúcej sezóne. Zmluvu s Pardubicami, kde sa cítim dobre, som predĺžil o ďalšie tri roky.“

Do mesta perníkov si odišiel z Martina už ako 16-ročný. Nebolo to skoro?

„Vtedy som išiel do Pardubic na skúšku a už si ma tam nechali. Mne to pomohlo sa osamostatniť a lepšie sa pripraviť na život. Navyše, české súťaže (dorastenecká, juniorská i mužská extraliga) sú o niečo kvalitnejšie ako tie na Slovensku. Bolo to správne rozhodnutie. Myslím si, že mi to pomohlo v hokejovom raste. Na Martin, kde som s hokejom začínal (podľa môjho starého som sa po prvý raz na korčule postavil už ako štvorročný) som však nezanevrel. Všetkým trénerom, ktorí ma viedli v Martine, od Miroslava Kleskeňa až po Mareka Žilu, ďakujem.“

Po MS budeš mať viac voľného času. Ako ho chceš tráviť?

„Mám priateľku v Pardubicach, s ktorou som začal chodiť vlani práve vtedy, keď sa sprísnilo opatrenie proti covidu. Uvidíme, aké budeme mať spoločné koníčky, keď pandémia zmizne.“

Máš nejaký hokejový vzor?

„Jednoznačne je to Ad'o Novotný, ktorý má na konte aj reprezentačné štarty, ktorý získal majstrovský titul s Pardubicami a ktorý svoju hráčsku kariéru ukončil pred siedmimi rokmi doma v Martine, kde sa teraz ako asistent trénera v mládežníckych kategóriách podieľa na výchove talentov. Ad'a uznávam nielen ako športovca, ale aj ako človeka, ktorého dobre poznám (on a môj otec sú bratranci). Zo sú-

TOP

„Doteraz som absolvoval dva mládežnícke šampionáty (v roku 2018 MS do 18 rokov v Rusku a v roku 2020 MS do 20 rokov v Česku), ale teraz sú to MS mužov v Lotyšsku, čo je ešte vyšší level. Splnil sa mi sen.“

časných hokejistov je mi najviac sympatický švédsky obranca Victor Hedman.“

**Autor: Eubomír Chochula
Foto: archív mb**

M. Bučko vie na čom musí popracovať, potrebuje zlepšiť aj strelbu

MARTIN BUČKO

Dátum narodenia:

13. mája 2000

Materský klub:

Martin

Súčasný klub:

Dynamo Pardubice

Reprezentácia:

účasť na MS „18“, MS „20“ a MS mužov

Najobľúbenejšie jedlo:

hovädzí burger

Najobľúbenejší nápoj:

cola

Najobľúbenejší seriál:

Prison Break

Najobľúbenejšia hudba:

reggae

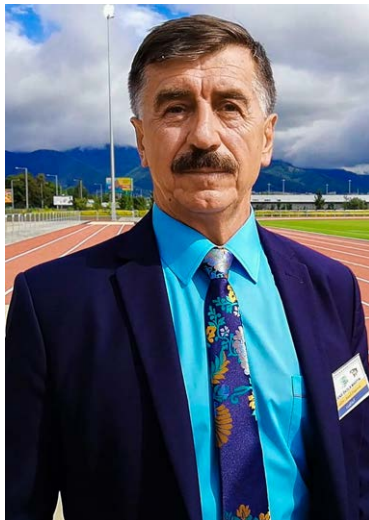
Najlepší aktívny relax:

na bicykli

Najobľúbenejšie číslo:

65

„V deň, keď športuješ, nestarneš“

Jozef Zanolit na novej atletickej tartanovej dráhe pri Spojenej škole. Foto: ICh

Dlhoročný riaditeľ Spojenej školy v Martine PaedDr. Jozef Zanolit (v súčasnosti 66-ročný) sa v minulosti zapísal do športových kroník ako úspešný pretekár a tréner džuda, ktorý viedol aj slovenskú reprezentáciu. MN urobili s touto športovou osobnosťou Turca nasledovnú abecedu.

A – AKO: „Mojím prvým športom bol futbal, ktorý som za Záturčie hral celkovo 25 rokov. Prešiel som všetkými kategóriami, od žiakov až po mužov. Najvyššie sme pôsobili v 1. B triede. Rád na toto obdobie spomínam. Na kolektív hráčov, na zázemie v klube Snaha Záturčie, na priateľskú atmosféru v tíme, ako aj na to, že sme hrávali na svojom futbalovom ihrisku v Záturčí, ktoré, žiaľ, už neexistuje, keďže zaniklo s výstavbou panelákového sídliska v tejto mestskej časti. Hrával som aj hokej za klub Hutník Martin v kategórii starší žiaci. K džudu som sa dostal ako 14-ročný. Tento šport sa mi tak zapáčil, že som mu potom už zostal verný na celý život. Mojm prvým trénerom bol Ján Vít a po ňom ma trénoval Peter Pivko. Džudo je na rozdiel od futbalu a hokeja individuálny šport. Na tatami sa musíte spoľahnúť sám na seba, čo mi vyhovovalo.“

B – BAŠTA: „Korene martinského džuda siahajú do roku 1964, keď ho založil majster Československa Cyprián Chlebko. Začínali sme v skromných

podmienkach v priestoroch Červeného kútika na Podháji. Neskôr nám poskytli priestor na zimnom štadióne, konkrétne tam, kde je v súčasnosti reštaurácia. Potom v akcii Z postavili pri veľkej športovej hale na Podháji halu pre box a džudo, čím sa nám veľmi zlepšili podmienky na tréning. A tam máme doteraz svoj stánok. Martinské džudo sa postupne rozvíjalo, až sa napokon stalo baštou aj v rámci Slovenska. Tvrdou a systematickou prácou sme sa vypracovali na určitú úroveň. So mnou zápasili bratia Ján a Jozef Sládekovi, Peter Pivko, Ján Šušorený, Ladislav Poliak, Miloš Boďa, Milan Ševčík, Juraj Reguli a potom prišla silná nová generácia martinských odchovancov, ktorá súťažila v 1. federálnej lige družstiev.“

C – COACH: „Už ako 18-ročný som si urobil trénera 4. triedy. Postupne som si zvyšoval trénerskú kvalifikáciu až po tú najvyššiu. Som diplomovaný trénerom 1. triedy v džude (absolvoval som FTVŠ UK v Bratislave) a mám aj 5. majstrovský stupeň DAN. S trénerstvom som začal už ako 19-ročný, viedol som dorastencov, juniorov a o rok neskôr už aj mužov – a to na dlhé obdobie. Bol som trénerom a zároveň aj pretekárom. Na súťaže jednotlivcov som sa nesústredoval, lebo pre mňa bolo dominantné štartovať za družstvo (snažil som sa mu pomáhať aj priamo na žienke a vyhrávať svoje zápasy), ktoré som trénoval. Prvým úspechom bolo, že sme ako tím postúpili do Slovenskej národnej ligy, kde sme boli stabilným účastníkom. Ešte viac si vážim náš postup v roku 1987 do veľmi kvalitnej 1. ligy družstiev v Československu. V nej sme účinkovali nepretržite až do rozpadu spoločného štátu v roku 1993. Úspechom je však nielen to, ak dosahujete dobré výsledky, ale tiež to, ak vaši bývalí zverenci po skončení svojej kariéry odovzdávajú skúsenosti ako tréneri mladším adeptom tohto športu. A to sa v Martine deje, čo ma teší. Bol som aj reprezentačným trénerom Slovenska mužov v džude (1993 až 1996). Do tejto funkcie som sa dostal po úspešnom výberovom konaní.“

D – DŽUDO: „Džudo má v sebe také atribúty ako úcta k sebe, pretekárovi,

trénerovi i súperovi. Pozitívne vplyva na výchovu mládeže. Prostredníctvom tohto športu rozvíjate svoj intelekt a komplexne aj svoju osobnosť. Ani jeden z borcov z generácie, ktorú som trénoval, nemal problém sa zaradiť do života. Každý z nich je zamestnaný, mnohí na významných pozíciách. Džudo je krásny šport, ale ťažký. Na to, aby ste porazili súpera, nestačí len sila, ale musíte dokonale ovládať techniku i taktiku, byť inteligentný, rýchly, výbušný, vytrvalý, agresívny, zdravo sebavedomý, psychicky odolný s dobrými morálno-vôľovými vlastnosťami a v neposlednom rade mať túžbu zvíťaziť od prvého úchopu až po samotný záver súboja. Záleží tiež na to, kto vás trénuje a aké máte podmienky.“

E – EMÓCIE: „Hovorí sa, že dobrý kouč má na úspechu džudistu polovičnú zásluhu. Každý duel trvá päť minút čistého času. Na vrcholnom podujatí, ak ho chcete vyhrať, musíte poraziť šiestich súperov, to je 30 minút čistého času. To je enormná záťaž. Pretekára treba pripraviť nielen na protivníka, ale aj na to, že ho nesmú vyvieť z rovnováhy ani prípadné chybné verdikty rozhodcu. Najhoršie je, keď kouč nedokáže ukočirovať svoje emócie a prenesie ich na svojho zverenca. Ja som všetko riešil s chladnou hlavou, nikdy som sa nerozčuľoval, ani vtedy, keď všetci okolo mňa kričali. Správny koučing môže rozhodnúť o výsledku a byť jazyčkom na váhach. Mojm zverencom som sa aj na základe svojich skúseností vždy snažil správne poradiť.“

F – FUNKCIONÁR: „Bol som tiež funkcionárom v našom džudistickom oddiele, ako aj v krajských zväzoch a slovenských štruktúrach, v metodologickej komisii federálneho zväzu, čo vyplývalo z pozície trénera. Ako pretekárovi, trénerovi i funkcionárovi mi bolo ľúto, do akých ťažkostí sa v nových ekonomických podmienkach po roku 1989 dostal martinský šport. Bývalé Strojárne mali záštitu nad celým športom v regióne Turiec. Telovýchovná jednota ŽŤS bola jednou z najväčších na Slovensku, združovala 17 športov a vyše 3000 registrovaných športovcov. Chybou bolo, že sa športovská tejto TJ nedali do majetku mesta, čo malo potom

negatívny vplyv na podmienky športu v Martine.“

I – IDEÁLNY DŽUDISTA: „Musí mať dve vrodené veci, rýchlosť a inteligenciu. Všetko ostatné, či už vytrvalosť, sila, obratnosť a ďalšie vlastnosti sa dajú natrénovať. Poznal som pretekárov, ktorí síce mali všetky predpoklady, ale neboli psychicky odolní a zaoštvávali aj po stránke intelektu, takže na piedestál nevystúpili. Poviem príklad, jeden náš borec urobil na vstupných testoch do Dukly B. Bystrica 56 zhybov na hrazde. To sú úžasné dispozície, ale ako som spomínal, keď to nemáte podporené tými ďalšími vecami, nebude vám to stačiť. Džudo je náročný kontaktný šport, kde si úspech musíte vydrieť, musíte byť skvele pripravený. Keď som robil rozbor majstrovstiev Československa juniorov, vyšlo mi z toho, že každý medailista trénoval 18 až 20 hodín týždenne, a to po dobu 10 až 12 rokov. Výkonnostnému rastu džudistu pomáha aj to, aby mal čo najlepšie podmienky, správnu regeneráciu, dodržiaval životosprávu a bol čo najviac konfrontovaný s kvalitnou konkurenciou, lebo keď sa neotvoríte svetu, budete možno najlepší vo svojom klube, ale nikdy neprekročíte svoj tieň.“

J – JEDLO: „Snažím sa mať pestrú stravu, jem veľa zeleniny a aj mäso. Dodržiavam prísnu životosprávu, som abstinent (najradšej pijem čistú vodu) a ani nefajčím. Vhodným jedálničkom a pravidelným športovaním si udržiavam stabilnú hmotnosť.“

K – KRÉDO: „Páči sa mi heslo jedného švédkeho pedagóga, ktoré nám visí v posilňovni Spojenej školy: V deň, keď športuješ, nestarneš. Týmto sa snažím riadiť aj ja, lebo aktívny životný štýl je na nezaplatenie. Ešte jedno krédo spomienem: Urobiť si z nevhody výhodu. Znovu uvediem príklad: na Spojenej škole (predtým Stredné odborné učilište strojárske), čo je veľká organizácia s mnohými budovami, sme vytvorili šesť podnikateľských oblastí. Je to pre nás zaujímavé, lebo vďaka dobrej podnikateľskej činnosti sa v mnohých prípadoch dokážeme financovať aj sami. Aj preto je naša škola tak inovovaná.“

M – MARTIN: „Martin má svoje čaro. Je to moje rodné mesto, ktoré má neopakovateľnú polohu v strede Slovenska, čo je jeho obrovskou výhodou. Leží v peknom prostredí na rovine obklopené horami. Z hľadiska ďalšieho rozvoja Martina by som chcel, aby sa nadviazalo na to, čo v minulosti dobre fungovalo – šport, kultúra, strojárstvo. Víтам, že po dlhých rokoch sa tu začali stavať nové športoviská (atletický štadión, futbalový areál, tréningová hokejová hala).“

N – NOVÁ DOBA: „Hoci v súčasnosti už Judo Club ZŤS Martin nemá družstvo mužov, naďalej vychováva talenty a sústreďuje sa na mládež. Ja som stále členom martinského klubu, ale už nikoho netrénujem. Zostal som v kontakte s džudom, navštevujem niektoré podujatia (ME, Veľké ceny) a som aj skúšobným komisárom 1. triedy pre kategóriu DAN, čo ma veľmi baví.“

O – OSOBNÝ ŽIVOT: „Šport je môj životný štýl. Snažím sa udržiavať v dobrej fyzickej kondícii. Rád jazdím na bicykli, bežkujem, trikrát týždenne navštevujem posilňovňu a chodievam na hory. Na Slovensku je čarokrásna príroda, celý Turiec, ale aj iné zákutia našej krajiny sú nádherné. Vo voľnom čase sa tiež rád starám o záhradu spolu so synom a chováme aj 14 kamerunským oviec. Sme športová rodina, u nás má šport zelenú. Manželka aktívne hrávala volejbal, dcéra Lenka robila triatlon, v ktorom vyhrala Slovenský pohár, a syn Tomáš išiel v mojich džudistických šlapajach. Je 7-násobným majstrom Slovenska, štartoval na ME (9. a 11. miesto), ale, žiaľ, zranenie ho predčasne vyradilo z aktívnej činnosti.“

P – POPULARITA: „Ja som bol v generácii, keď do Československa prišli dva neznáme bojové športy – džudo a karate. Džudo je olympijský šport, ktorý je v niektorých krajinách veľmi preferovaný. Napríklad vo Francúzsku má národná džudistická federácia až 600 000 členov, čo je fantastické. Veľmi populárne je v Japonsku, čo nikoho nemôže prekvapiť, lebo ide o kolísku džuda, ale dobré zázemie má aj v Južnej

Kórei, Rusku, Česku a pod. Na tých najvýznamnejších podujatiach je obrovská konkurencia, nie je jednoduché sa presadiť a získať medailu. Účasť na ME a MS ako trénera bola pre mňa obrovským zážitkom. Keď koučujete pretekára, ktorý si vybojuje cenný kov, to je úžasný pocit.“

R – RIADITEĽ: „Do funkcie riaditeľa Spojenej školy (v minulosti strojárského učilišťa) som nastúpil v roku 1989 ako 34-ročný. Po štyroch rokoch som sa rozhodol využiť ešte svoj potenciál v džude a zúčastnil som sa výberového konania na reprezentatívneho trénera v džude. Po tom, ako som vyhral konkurz, som požiadal o uvoľnenie z funkcie riaditeľa. Po skončení trojročného angažmánu v pozícii šéftrenera slovenskej reprezentácie som sa na riaditeľský post v škole vrátil. A na tomto mieste som dodnes. Môžem povedať, že džudo ma po každej stránke dobre pripravilo na pozíciu riaditeľa. Vážnou skúškou bola transformácia spoločnosti v 90. rokoch. Veľký problém vznikol v roku 1992, keď sa SOUS odtrhol od fabriky, ktorá smerovala ku krachu (úplný kolaps ZŤS nastal v roku 1998), ale zvládli sme aj toto náročné obdobie. Zo 166 strojárskych učilišť na Slovensku zostalo len desať, vrátane

toho nášho v Martine, čo je svojim spôsobom rarita.“

S – SPOJENÁ ŠKOLA: „Naša škola mala aj športové triedy (futbal, hokej, džudo a iné športy), ale predošlý minister ich zrušil, čo považujem za veľkú chybu. No napriek tomu sa naďalej snažím o rozvoj športu na škole. Študenti majú u nás dobré podmienky na športovanie – môžu využívať nový atletický štadión, dve telocvične, malé ihrisko a cvičiť v posilňovni. V dnešnej dobe informačných technológií je potrebné motivovať mládež k tomu, aby netrávila pri PC toľko času, ale venovala sa aj športovým a kultúrnym činnostiam.“

T – TARTAN: „Teším sa z toho, že projekt tohto moderného športoviska s umelou tartanovou dráhou, ktoré finančne podporili Žilinský samosprávny kraj, mesto Martin a Slovenský atletický zväz, bol vlani v septembri, keď sa uskutočnilo slávnostné otvorenie areálu, dotiahnutý do úspešného konca. Som rád, že nový atletický 400-metrový osemdráhový ovál môžu využívať nielen atléti a študenti našej Spojenej školy, ale aj verejnosť a žiaci základných škôl, pre ktorých sme na to vyčlenili jeden deň v týždni.“

V – VZOR: „V období, keď som naháňal futbalovú loptu, boli mojimi vzormi brazílski hráči, spomedzi ktorých sa mi najviac páčil Pelé. V džude som obdivoval Francúzov, ich dynamický, vyspelý a inteligentný štýl najlepšie pasoval môjmu naturelu. Rád som sledoval francúzskych džudistov a trénerov, ako pristupujú k zápasom. A z toho, ako zvládajú súboje so súpermi, som sa niečo priučil.“

Z – ZÁTURČIE: „Záturčie, to je môj domov. Kedysi tu bol čulý športový život, mali sme žiakov, dorastencov, mužov vo futbale, šachistov, stolných tenistov, divadelný a turistický krížok, knižnicu, silné hasičské portfólium. Horné a Dolné Záturčie boli v minulosti pekné a ambiciózne dedinky. Mladšia generácia neuverí, ale autobusy MHD mali konečnú zastávku v Hornom Záturčí, odkiaľ sme domov do Dolného Záturčia chodili peši. S mohutnou panelovou výstavbou sídliska v tejto mestskej časti sa Dolné Záturčie dosť zmenilo. A žiaľ, zmizol aj futbalový areál. Mojmým snom je, aby tu v budúcnosti bolo znovu veľké futbalové ihrisko a nadviazalo sa na tradíciu futbalu v Záturčí.“

Autor: Eubomír Chochula

Horný rad zľava: Milan Viluda (tréner žiakov, funkcionár), Ján Vít (tréner, funkcionár), Juraj Jakubík (kapitán družstva), Eubomír Stromko, Ján Gríger, Ivan Sivák, Ján Gregor, Jaroslav Dom, Peter Žilka, Jaroslav Banszel (asistent trénera), Ján Horník, Vladimír Vráb (vedúci tímu), Alexander Murgáš (lekár družstva), Jozef Zanolit (tréner družstva), Miloslav Boďa (predseda klubu). Stredný rad: Milan Jakubík. Dolný rad zľava: Miroslav Martiniak, Vladimír Hnidka, Peter Marček, Ján Malata, Peter Malata, Milan Kucharík. Foto: archív

Martinský mládežnícky hokej má dobré renomé

MESTSKÉ NOVINY sa s manažérom MHA Martinom Tomášom Pšenkom (na snímke) porozprávali o aktuálnom stave v mládežníckom hokeji v Martine a jeho ďalšej perspektíve.

„Po športovej stránke je našou prioritou dosiahnuť kvalitu vo všetkých oblastiach. Snažíme sa, aby naše mládežnícke družstvá boli vo svojich kategóriách a súťažiach úspešné, pričom pri tých najmladších ročníkoch výsledky až takú rolu nehrajú, ale myslíme skôr na to, aby sme deti pre hokej nadchli. Je v našom záujme, aby sa hráčom venovali kvalifikovaní tréneri a aby mládež mala dobré podmienky na svoj športový rozvoj. Myslím si, že cesta, na ktorú sme sa vydali, je správna. Chceme pokračovať vo výchove talentov tak, aby sme mohli budovať (aj zvyšovať) prestíž martinského mládežníckeho hokeja (s presahom až k mužom), aby sme Martinu prinavrátili zdravé sebavedomie a radosť zo športu. Verím, že sa nám to podarí zrealizovať, ale nebude to jednoduché. Je to beh na dlhú trať. Samozrejme, dôležitá je finančná stabilita, na čom pracujeme, ale v tejto sfére určité veci nevieme ovplyvniť. Čo však ovplyvniť môžeme, to je športové pôsobenie. Myslím si, že v MHA máme kvalitné trénerské zázemie, sú

tu odborne vzdelaní tréneri, ktorí neustále na sebe pracujú, čo nám dáva nádej, že sa môžeme posunúť ďalej.“

Mládežníci nemohli pre pandémiu skoro celú uplynulú sezónu hrať ani trénovať na ľade. Nezanedbávajú na nich negatívne stopy?

„Problém s pandémiou sa po prvý raz vyskytol vlni na jar. Už vtedy nás to obmedzovalo. Potom síce v lete nastalo uvoľnenie, ale v októbri sa pre covid obnovili opatrenia, čo malo vplyv aj na šport. Hrať zápasy sme nemohli, ale dalo sa aspoň trénovať v skupinkách po šiestich. Ziaľ, pár dní pred Vianocami sa to ešte viac sprísnilo a už bol zakázaný aj tréningový proces. Prešli sme veľmi náročným obdobím. Nebolo to ľahké ani pre hráčov, či už po fyzickej, ale najmä psychickej stránke. Dištančné cvičenia formou online aplikácie cez počítač boli núdzovým riešením, lebo vonkoncom nemohli nahradiť plnohodnotný tréningový proces na ľadovej ploche. Hokejista bez korčulovania je totiž ako ryba na suchu. Všetkým nám hokej veľmi chýbala. Momentálne neviem, aký to bude mať dopad na hráčov, čo lockdown s následnými opatreniami reálne spôsobil. To budeme vedieť až neskôr. Zatiaľ nebadáme tendencie, že by to niekoho od ďalšieho športovania odrádzalo. Určité riziko môže vzniknúť v prípade detí prvého stupňa základných škôl, ale starších detí, ktoré už majú osvojené hokejové návyky a sú vtiahnuté do toho systému, by sa to nemalo dotknúť. Chalani si po tejto skúsenosti uvedomili, čo všetko mali k dispozícii za normálnych okolností, že to nie je samozrejmosť, lebo všeličo sa môže stať. Možno si teraz začnú viac vážiť príležitosti, ktoré dostávajú. Viac si vážiť chvíle s kolektívom, či už na ľade, ihrisku alebo v posilňovni. Dúfam, že budú mať väčší hlad po hokeji, športe a pohybe, ako aj po víťazstvách.“

Koľko rokov sa venuješ mládeži?

„Na trénerskú dráhu som nastúpil v roku 2006. Takže je to už 15 rokov, popri tom som päť rokov pôsobil aj ako funkcionár; kde sa to prelínalo. Ešte aj teraz v prípade potreby zaskakujem za kolegov-trénerov, ale v MHA sa už prevažne venujem manažérskej činnosti. Práca s mládežou ma veľmi baví. Chceme sa aj touto cestou poďakovať mojim spolupracovníkom, ale aj hráčom a rodičom za to, že sme ťažké obdobie prekonali so ctou. Ďakujem tiež všetkým, ktorí nás podporujú. Teší ma, že martinský mládežnícky hokej má stále na Slovensku dobré renomé, čo nás v MHA zaväzuje nepoľaviť v úsilí.“

Ako s odstupom času hodnotíš oddelenie mládeže od mužského hokeja?

„Občianske združenie MHA vzniklo v roku 2013. Najskôr sme zastrešovali najmladšie kategórie po 9. ročník. Vzhľadom na to, čo sa udialo po sezóne 2016/2017, keď klub MHC Martin

skrachoval a odobrili mu licenciu, bolo veľmi dobrým rozhodnutím oddeliť mládežníkov od mužov. Bol to správny krok z pohľadu fungovania, financovania i perspektívy mládežníckeho hokeja v Martine. Pred štyrmi rokmi reálne hrozilo, že aj juniorka a dorast, ktoré účinkovali pod hlavičkou MHC, spadnú do nižších súťaží, čo sme nemohli pripustiť, lebo to by mládežnícky hokej v Martine na dlhé roky utlmilo. Nakoniec sa nám tieto dve kategórie podarilo udržať v extralige, nakoľko prešli pod MHA. Mužský a mládežnícky hokej sú síce spojené nádoby, ale každý z nich sleduje iný cieľ. Mládežnícky hokej je doslova amaterský šport. Našou úlohou je vychovávať deti vo všetkých kategóriách. V tomto smere bude veľkým prínosom nová tréningová hala v Martine v tesnom susedstve hlavného zimného štadióna. Aj preto som presvedčený o tom, že máme pred sebou sľubnú budúcnosť.“

Autor: Ľubomír Chochula

CHCEŠ SA NAUČIŤ KORČUĽOVAŤ, HRAŤ HOKEJ A INÉ AKTRAKTÍVNE ŠPORTY?

STAŇ SA SÚČASŤOU VÝNIMOČNÉHO KOLEKTÍVU ŠPORTOVCOV!

MHA MARTIN

ŠPORTOVÁ PRÍPRAVA V MHA MARTIN NA ĽADE AJ MIMO ĽADU ZAMERANÁ NA VŠESTRANNÝ POHYBOVÝ ROZVOJ DETÍ!

INFORMÁCIE PRE RODIČOV:

- deti **trénujú v skupinách** vedených trénerom - 1 tréner sa venuje max. 10 deťom;
- **2 až 3** tréningové jednotky **týždenne** (na ľade aj mimo ľadu);
- tréningy pod **odborným dohľadom** skúsených trénerov s dlhoročnou praxou;
- **rôzne športoviská** - zimný štadión, trávnaté ihrisko, telocvičňa a areál ZŠ Podhájska;
- priateľské prostredie, vynikajúci kolektív, otvorená komunikácia, ochotní a nápomocní vedúci;

ČO POTREBUJEŠ:

- **športové oblečenie** a obuv pre tréning mimo ľadu - klub zabezpečí jednotnú tričku a šortky;
- **vlastnú fľašu** na pitie označenú menom;
- vlastnú **hokejku** (cena cca. 10 až 30 €);
- **korčule, príslu, výstroj** a dres pre tréningy na ľade **zapožičia klub BEZPLATNE**;

FINANČNÉ PRÍSPEVKY:

- **1. mesiac bezplatne**
- po 1. mesiaci už **od 10 €** / mesačne;

Realizačné tímy v sezóne 2021/2022

Junióri: M. Žila, J. Galamboš
Dorastenci: B. Stolárík, J. Majerov, vedúci: P. Pažický, M. Pečko
Kadeti: R. Stančok, A. Novotný, vedúci: M. Piško
Starší žiaci: V. Škuta, A. Novotný, vedúci: M. Siakel', Š. Rudinský
Mladší žiaci: F. Mrukvia ml., A. Jurášek, vedúci: M. Ivanová, Z. Miľan
Prípravka (3+4): M. Važan, V.

Markovič, A. Pračko. A. Jurášek, vedúci: J. Tartal'ová, M. Krafcík
Prípravka (0+1+2): M. Važan, J. Bujňák, A. Pračko, M. Pročka, M. Ješko, L. Petrovič, M. Kolčák, A. Jurášek, P. Tabaček, M. Nátny, vedúci: V. Janek, T. Kantárik, T. Skuhra
Tréneri brankárov: M. Richter, D. Miklošovič, A. Pračko

MHA Martin, Gorkého 1083/2, 036 01 Martin (Zimný štadión):

Michal Važan (hlavný tréner prípravky): +421 907 809 866 | vazan@mhamartin.sk
 Róbert Stančok (vedúci tréner mládeže): +421 907 813 673 | stancok@mhamartin.sk
 Tomáš Pšenka (manažér klubu): +421 919 234 001 | psenka@mhamartin.sk

„Chceme využiť potenciál najmä domácich hráčov“

Daniel Babka chce pomôcť martinskému hokeju. Foto: l'ch

„Som rád, že som sa po pôsobení vo Francúzsku vrátil domov. Ponuku vedenia HK Martin na trénerský post som po konzultácii s rodinou akceptoval. Vynasnažím sa pomôcť martinskému hokeju, na ktorom mi vždy záležalo,“ uviedol pre MN nový hlavný tréner „rytierov“ Daniel Babka.

„Chcem nadviazať na prácu mojich predchodcov, ktorí tu zanechali nejakú pečať. Martin nemal ďaleko od extraligy v ročníku 2018/2019 a hádam ešte bližšie bol

k návratu medzi elitu o rok neskôr pod vedením Ernesta Bokroša, ale vtedy zasiahla vyššia moc. Naozaj je veľká škoda, že minulé sezónu pre covid zrušili, lebo vtedy mal Martin v play-off našliapnuté na postup do najvyššej súťaže. Radi by sme s realizačným tímom vytvorili jednoliaty a súdržný kolektív so silným hráčskym jadrom. A to z hráčov, ktorým srdce bude biť pre martinský hokej. Chceme využiť potenciál hlavne domácich hráčov, ako aj niektorých tzv. „cezpoľných“ z minulej sezóny. Mužstvo skladáme postupne tak, aby to fungovalo v kabíne i na ľade.“ Letná príprava „rytierov“ pod vedením trénerskej dvojice Daniel Babka a Ján Tabaček (asistent) beží podľa plánu. V júni by už mali mať k dispozícii aj vedľajšiu hokejovú halu. „Je to novinka, ktorú veľmi vítame. Chceme trénovať na ľade v utorky a štvrtky. Zameriame sa napr. na individuálne zručnosti, zlepšenie prihrávok a korčuliarskej techniky, ale ešte pred týmito tréningami si urobíme nejaké iné činnosti. V ostatné dni bude príprava v júni prebiehať klasicky,“ upresnil D. Babka, ktorý má skúsenosti zo slovenského i francúzskeho hokeja. V krajine galského kohúta

účinkoval deväť rokov. Na svoje štvorročné obdobie (najsťor tri roky od 2009 ako hráč, následne jednu sezónu ako tréner) nadviazal päťročným trénerským pôsobením. Medzitým si odsťahoval domov, kde v sezóne 2013/2014 vykonával funkciu hlavného trénera extraligového MHC Mountfield Martin, ktorú zastával aj na začiatku ročníka 2014/2015. Potom sa venoval martinskej hokejovej mládeži. Legionársky chlebič ujedal vo Francúzsku aj v edíciách 2016/2017 až 2020/2021. „Pôsobil som v druhej francúzskej lige (v Nantes ako hlavný tréner), aj v najvyššej súťaži (v Nice ako asistent trénera). V nej síce nebol hráčsky materiál taký kvalitný ako v slovenskej extralige, ale hlavne

zahraniční hráči boli veľmi silní v špeciálnych situáciách (presilovky, oslabenia). A na tom by sme chceli popracovať aj v Martine.“ V Turci má hokej dlhú tradíciu, fanúšikovia milujú tento šport, ale už štyri roky sú bez extraligy. „Samozrejme, chceme sa postupnými krokmi prepracovať k tomu cieľu, byť úspešní, ale na to, aby sa to podarilo, musí do seba zapadnúť viacero vecí. Napr. aktuálnemu víťazovi extraligy Zvolenu trvalo osem rokov, kým znovu získal majstrovský titul. Verím, že sa nalaďme tak, aby sme mohli atakovať najvyššie priečky v SHL. Našou snahou bude hrať taký hokej, ktorým by sme pritiahli fanúšikov na štadión,“ dodal pre MN D. Babka.

Antonín Bartoš v príprave

Ako MN potvrdil hlavný kouč „rytierov“ Daniel Babka, do prípravy sa od 24. mája zapojil aj obranca Antonín Bartoš (ročník narodenia 2003), ktorý je synom odchovanca martinského hokeja Petra Bartoša. „Tondo tu nie je preto, že sa s jeho otcom dobre

poznám. Peťo je jeden z najkritickejších ľudí, čo sa týka vývoja mladého hráča, nikdy by neodporučil niekoho, kto by za to nestál. Verím, že Tondo bude prínosom,“ informoval D. Babka, ktorý má v tíme aj svojho syna, 24-ročného útočníka Daniela ml.

„Tréneri áčka sú lokálpatrioti so skúsenosťami“

„V prvom rade chceme, aby víťaz Slovenskej hokejovej ligy priamo postupoval do extraligy. Najbližšie dni ukážu, aká bude štruktúra slovenských súťaží v sezóne 2021/2022, aký bude hrací model, či najlepší účastník SHL bude mať možnosť dostať sa medzi elítu,“ povedal pre MN riaditeľ klubu Milan Murček.

„Hovoriť o cieľoch je momentálne predčasné. Naším zámerom je vytvoriť konkurencieschopné mužstvo, do ktorého hráči zapadnú nielen, čo sa týka hráčskych schopností, ale aj charakterových vlastností. Skladbu tímu už má viac-menej na starosti trénerské duo Daniel Babka a Ján Tabaček. Obaja sú lokálpatrioti, majú za sebou vynikajúcu hráčsku kariéru, získali veľké skúsenosti, ktoré, verím, že zúžitkujú v trénerskej kariére v Martine.“ HK Martin (vznikol v roku 2018)

bol finalistom v druhej najvyššej súťaži proti Michalovciam (3:4 na zápasy), o rok neskôr vyradil vo štvrtfinále SHL Žilinu (4:0), ale pre pandémiu sa play-off nedohralo, no a v uplynulej sezóne stroskotal v semifinále SHL na neskoršom víťazovi Sp. N. Vsi (2:4). „Do sezóny 2020/2021 sme vstúpili s veľkou finančnou stratou. Pre nový dotačný mechanizmus, s ktorým začiatkom roka 2020 prišla športová komisia MsZ, kde nebol zahrnutý profesionálny šport, sme prišli o 100 000 eur. Škrť cez rozpočet nám urobilo aj predčasné ukončenie súťaže pred vyvrcholením vyradovacej časti, ktorá je najatraktívnejšia pre divákov. Našťastie sa nám podarilo tento dlh sanovať a okrem pár drobností máme vyplatené všetko. Ak ešte príde aj sľúbená finančná kompenzácia zo štátu, potom ušetríme niečo aj do budúcej sezóny, na ktorú predpokladáme rozpočet 420 000

eur. Mesto nám tohto roku poskytlo dotáciu 50 000 eur. Dúfam, že minimálne tú istú sumu dostaneme aj o rok. Keď k tomu pripočítame príspevok zo SZLH a sponzorskú podporu našich partnerov, budeme v dobrej finančnej kondícii. Radi by sme oslovovali širšie podnikateľské

portfólio ako napr. v Michalovciach, lebo ak zoženieme sto malých podnikateľov s podporou po tisíc eur, nazbiera sa pekná suma,“ skonštatoval pre MN M. Murček.

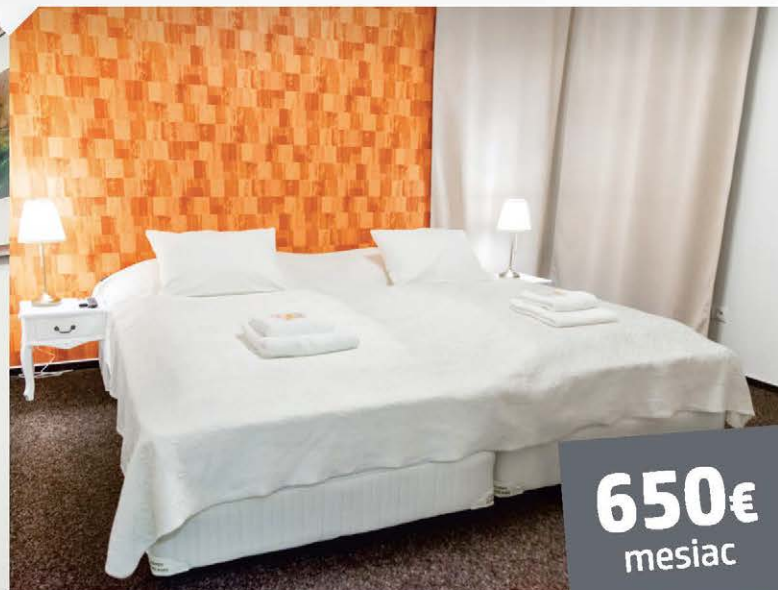
Stranu pripravil:
Lubomír Chochula

Marek Pacalaj a Jakub Burzík

Riaditeľ klubu HK Martin Milan Murček pre MN upresnil: „Aktuálne zháňame brankára, lebo Branislav Bernát chce skúsiť štastie v zahraničí. Naopak, v tíme zostal gólmán Pavol Maťovčík. Z obrancov máme v mužstve Michala Dvořáka, Matúša Lukáša Lavičku, dohodli sme sa na angažmáne aj s Jakubom Burzikom a Marekom Pacalajom (vracia sa do Martina, kde bol na konci ročníka 2018/2019

kapitánom tímu – pozn. red.). Ďalej spomeniem niektorých útočníkov, ako sú: František Poliaček, Michal Murček, Matej Dírer, Daniel Babka ml., Tomáš Nauš, Miloš Fafrák. Šancu prepracovať sa do mužského áčka majú aj mladíci. Pokračujeme v trende zapracovávať do tímu našich odchovancov. Napr. Dávid Nátmy má perspektívu, bol v projekte Slovensko „18“, ale sú tu aj ďalší nádejní mládežníci.“

VILLA CENTRUM

650€
mesiac

☎ 0949 012 341
✉ sprava@villacentrum.sk
🌐 www.villacentrum.sk

- ✓ Prenájom na **komplet zariadený apartmán s wifi**
- ✓ **TV so 75"** obrazovkou, **kuchyňa, WC a kúpeľňa s rohovou vaňou**
- ✓ **Parkovanie** pre jedno auto **priamo pri dome**

Kde nájdete MESTSKÉ NOVINY?

Vzhľadom na sťažnosti a pripomienky našich čitateľov z rôznych častí Martina sme zabezpečili popri distribúcii do poštových schránok aj distribúciu prostredníctvom predajní potravín a stánkov.

MESTSKÉ NOVINY nájdete - ZDARMA - každý mesiac aj na týchto miestach:

- COOP Jednota Ľadoveň III. – Ul. N. Hejnej
 - COOP Jednota Ľadoveň II. – Stavbárska ul.
 - COOP Jednota Jahodníky, Jesenského ul.
 - COOP Jednota Stred – Ul. A. Kmeťa (pri kine Moskva)
 - COOP Jednota Košúty - Štefunkova ul.
 - COOP Jednota Priekopa – Medňanského ul.
 - Potraviny Dušan Sládek, Stred – Škultétyho ul. 16
 - Trafika Podháj - Golianova ul.-Gorkého
 - Stánok pred hl. vchodom do UNM
 - Penzión Ľadoveň - Ul. D. Michaeliho
- COOP Jednota Sever - Jilemnického 45
 - COOP Jednota Rumunskej armády 14

PIERCE

**CNC REZACIE
STROJE**

www.pierce.sk

MIRAGE

MÓDA A ŠTÝL
ZÁBAVA • SLUŽBY
GASTRONÓMIA

www.mirageshopping.sk
OC MIRAGE, Nám. A. Hlinku 7B, 010 01 Žilina

MIRAGE SHOPPING CENTER

SPLNENÉ JARNÉ *príania*

OVS
CCC OUTLET
TALLY WEISS
Bata
coin
4F
ALLTÖYS
Sinsag
RESERVED
Jouglèz
TERRANOVA
martinus

MIRAGEshopping.sk

Nová letná kolekcia Dedoles

Leto je konečne tu a s nimi aj módne kúsky od Dedolesa, ktoré nesmú nikomu chýbať počas horúcich dní strávených pri vode.

Nájdete nás na
-1. poschodí OC Mirage

**CCC
OUTLET**

**VŠETKY
PRODUKTY
-50%** z pôvodnej ceny

*Viac informácií o podmienkach akcie Vám poskytneme v predajni.

5. júna štartuje už v poradí siedma cyklobusová sezóna

Na základe pozitívnej epidemiologickej situácie v súvislosti s prijatými opatreniami vlády SR na zamedzenie šírenia vírusu COVID-19, spoločnosť SAD Žilina spoločne so Žilinským samosprávnym krajom, spúšťa cyklobusovú sezónu od 05. júna 2021.

Cyklobusy vyraďujú v tomto roku už na siedmu sezónu. Spojie do Novej Bystrice, Turčianskych Teplíc a Terchovej budú premávať v sobotu, nedeľu a vo sviatok do 26. septembra 2021. Počas veľkých školských prázdnin, teda v čase od 2. júla do 27. augusta, budú jazdiť cyklobusy aj v piatok.

Cestovný poriadok a cena za lístok zostáva nezmenená. Cena za prepravu bicykla je iba 50 centov a cestujúci za seba zaplatí bežné cestovné. Cestovné lístky si môžete zakúpiť priamo pri nástupe do autobusu alebo v predpredaji v klientských centrách spoločnosti SAD Žilina, či

prostredníctvom predajného systému AMSBus na webovej stránke www.amsbus.sk.

Na špeciálne prívesy, ktoré sú umiestnené za autobusom, sa zmestí až 24 bicyklov. Na trase do Terchovej môžu cestujúci využiť šesťmiestny nosič, ktorý sa nachádza vzadu priamo na autobuse. Cestujúcich upozorňujeme, že na prepravu na vyklonosiči je povolené prepravovať iba štandardné bicykle do hmotnosti 20 kg. Povinnosťou cestujúceho je pred prepravou si skontrolovať váhu bicykla, hlavne pri elektrobicykli, prípadne pred prepravou demonstrovat akumulátor, ak sa tým

dosiahne zníženie váhy bicykla pod maximálnu prepravovanú hmotnosť bicykla.

Všetky zastávky, kde je možné nastúpiť s bicyklom, nájdete na www.cykloautobus.sk.

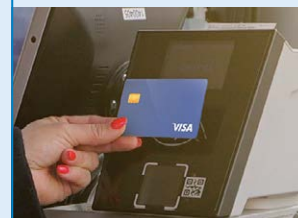
Spojie nie sú viazané len na prepravu cyklistov, ale i bežných

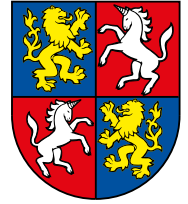
cestujúcich. A keďže všetky spoje smerujú do turisticky lákavých destinácií, čoraz viac ich využívajú aj turisti. Cyklobusy sú obľúbeným spôsobom, ako cyklisti môžu spoznať nové a nepoznané krásy prírody Žilinského kraja. Už teraz sa spoločnosť SAD Žilina teší spolu s vami na túto sezónu.

S ohľadom na aktuálny stav v súvislosti s COVID-19 spoločnosť SAD Žilina žiada všetkých cestujúcich, aby dodržovali opatrenia proti šíreniu koronavírusu. Pri manipulácii s bicyklom bude k dispozícii steward, ktorý bude chránený respirátorom FFP2, prípadne ochranným rúškom, rukavicami a dezinfekčným gélom – pokiaľ nebude rozhodnuté inak, v zmysle Vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva.

NOVINKA:
PLATBA PLATBOU KARTOU
V AUTOBUSOCH SAD ŽILINA

V regionálnych autobusoch spoločnosti SAD Žilina si budete môcť od 1. júna 2021 zakúpiť cestovný lístok pomocou platobnej karty VISA a Mastercard, smartfónu a smarthodínok. **Viac informácií sa dozviete na www.sadza.sk**

Mesto sa „zahryzlo“ do striech

To, že základom zdravého domu je dobrá strecha, vie každý. Uvedomuje si to aj vrútocká samospráva, ktorá v tomto roku plánuje vymeniť krytinu na strechách troch svojich budov.

Ide o technologickú budovu na mestskom kúpalisku, objekt kuchyne a pracovne Materskej školy na Ul. Sv. Cyrila a Metoda a objekt bývalej kotolne na Kalinčia-

kovej ul., ktorý v súčasnosti mesto využíva ako sklad svojej techniky. Prvá z uvedených budov už novú strechu má, ostatné tú svoju získajú v najbližších týždňoch. Ruku k dielu pridal aj vrútocký primátor, zamestnanci úradu a poslanci, ktorí svojpomocne natreli strechu na mestskej chatke v bývalom lyžiarskom stredisku Piatrová.

Autor: (mir)

Nová strecha na budove na kúpalisku. Foto: vt

Lepšie pripojenie na internet

V apríli tohto roku sa vo Vrútkach začala líniová stavba kladenia optických sietí spoločnosti Slovak Telekom, a. s.

Územie, kde sa táto činnosť bude realizovať, sa nachádza na západ od cesty I/18, od Odbojárkej ul. až po Fínsku ul., ktorá je zároveň

hranicou medzi Martinom a Vrútkami. Lepšie pripojenie na internet tak získa celé staré aj nové Hluchovo a priľahlé ulice. „Pre samosprávu je, samozrejme, dôležité, aby investícia nezasiahla negatívne do stavu ciest a chodníkov v tejto časti mesta, ale naopak, aby sme rozkopávky využili na jeho zlepšenie. Preto sa snažíme

byť prísni na investora, ale zároveň aj nápomocní tam, kde to ide, a to aj vlastnými financiami,“ uviedol pre MŇ primátor mesta Vrútky Branislav Zacharides.

Po ukončení stavebných prác tak táto časť Vrútok získa nielen optickú sieť, ale polepší si aj v stave miestnych komunikácií. Nový asfaltový povrch v celej šírke už má Horná ul. v úseku po kúpalisko. V najbližších dňoch sa

v celej šírke vyasfaltuje aj chodník na Partizánskej ul., kde bola zároveň zrealizovaná výmena rozpadnutých a poškodených obrubníkov. „Ruku k dielu na viacerých miestach prikladajú aj samotní obyvatelia, ktorí využívajú rozkopané chodníky na vylepšenie vstupov do svojich obydlí, čo si veľmi vážime.“ dodal vrútocký primátor B. Zacharides.

Autor: (Pch)

Chodník na Karvaša a Bláhovca

Príchod jari umožnil Vrútkam pustiť sa do tretej etapy realizácie chodníka na Ul. Karvaša Bláhovca, ktorý sa predlží o 750 m.

Ide o najdlhšiu etapu chodníka na tejto ulici, ktorá umožní bezpečný pohyb pre chodcov v úseku medzi Ul. francúzskych partizánov a Poľnou ul. Chodník zo zámkovvej dlažby, financovaný z úverových zdrojov mesta, je kladený v šírke 1,5 m. Súčasťou kladenia chodníka sú aj nové obrubníky. Vstupy do brán ro-

dinných domov sú farebne odlišné, pamätá sa aj na bezbariérovosť. Celý chodník bude mať po skončení tretej etapy a napojení na prvé dva úseky (budovali sa v rokoch 2018 a 2019) 1 370 m, pričom povedie chodcov bez prerušenia až po Jedľovú ul. V ďalších etapách by sa mali zrealizovať aj bezpečné priechody pre chodcov v blízkosti autobusových zastávok a vodorovné dopravné značenie v napojení ulice na štátnu cestu I/18.

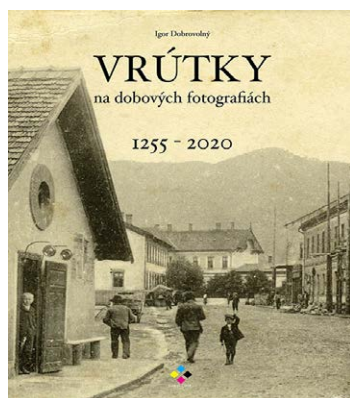
Autor: (mir)

Koncert donských kozákov

Koncert Sólistov donských kozákov patril v adventnom čase roku 2019 medzi neopakovateľné kultúrne zážitky nielen vrútockej kultúrnej verejnosti. Priestory evanjelického kostola praskali vo švíkoch a požiadavka koncert zopakovať čo najskôr prichádzala od tých, ktorí sa na koncerte zúčastnili, aj od tých, ktorým sa už nepodarilo zohnať vstupenky. Mesto na tento dopyt počas obdobia zákazov organizácie

kultúrnych podujatí nezabudlo a hneď, ako sa opatrenia uvoľnili, začalo pripravovať koncert týchto fenomenálnych spevákov. Keďže kultúrne sály môžu byť v súčasnosti naplnené iba na 50%, koncert sa bude konať v kine 1. máj, a to 14. júla 2021. Vstupenky v cene 7 eur bude možné kupovať od polovice júna v Mestskej knižnici Hany Zelinovej vo Vrútkach.

Autor: (red)

Súťaž o knihu Vrútky na dobových fotografiách!

MESTSKÉ NOVINY venujú do súťaže knihu Vrútky na dobových fotografiách. Súťažná otázka: Kedy bola prvá písomná zmienka o Vrútkach?

Odpovede posielajte na mailovú adresu: redakcia@mestskenoviny.sk, napíšte aj svoje meno, priezvisko, telefonický kontakt. Zo správnych odpovedí vyžrebujeme jedného výhercu.

Knihu Vrútky na dobových fotografiách z autorskej dielne Igora Dobrovodného vydalo Občianske združenie Brána Turca pri príležitosti 765. výročia (bolo vlni) prvej písomnej zmienky o meste Vrútky (v roku 1255). Táto publikácia je prvou z edície Vividi memoriam a postupne budú predstavené aj spomienky na Jahodníky, Mexiko, Riadok a Martin. Knižné dielo

Vrútky na dobových fotografiách (formát 235 x 320 mm), v ktorom je na 148 stranách uverejnených 483 dobových fotografií a pohľadníc, obsahuje okrem historických faktov aj množstvo osobných spomienok Vrútočanov. Čitatelia sa prostredníctvom tejto publikácie prenesú do obdobia od konca 19. storočia až do 60. rokov 20. storočia.

Autor: (red)

„Na turistike je fascinujúce úplne všetko“

Klub slovenských turistov Vrútky je počtom členov (179) najväčším turistickým klubom v regióne Turiec. Od roku 1992 až dodnes je jeho predsedom Ján Pullmann, ktorého sa MN okrem iného spýтали, akú akciu najbližšie pripravuje?

Ján Pullmann. Foto: I'ch

„Náš klub teraz pripravuje tradičné podujatie, 23. ročník Jánskeho večerného výstupu na chatu pod Kľačianskou

Magurou, ktorý sa uskutoční v piatok 25. júna. Začiatkom júna budeme mať posedenie pri guláši v Jasenskej doline. Bude to náhrada za vianočnú akciu, ktorá sa pre covid nemohla konať. Chceli by sme byť aktívni aj v ďalších mesiacoch. V rámci spoznávania Slovenska organizujeme týždenný cyklozájazd do okolia Banskej Štiavnice. Radi by sme opäť vycestovali s bicyklami aj do zahraničia. Treba však počkať, ako sa vyvinie situácia s koronavírusom. Vlni sme pre pandémiu museli zrušiť už dohodnutý pobyt pri mori v Grécku, ako aj poznávací zájazd do Ríma,“ povedal pre MN J. Pullmann.

Záujemcov o zahraničné cyklozájazdy je v KST Vrútky veľa, nie je problém naplniť autobus (bicykle sa vezú v prívese za autobusom). „Organizujeme ich väčšinou v spolupráci s cestovnou kanceláriou. Za ostatných desať rokov sme navštívili viacero krajín. Boli sme na Korzike (dvakrát), Sardínii, Elbe, vo Francúzsku,

„V priebehu roka pozorujete, ako sa príroda mení, takže aj keď idete tým istým turistickým chodníkom týždeň čo týždeň, vždy zažijete niečo nové.“

Rakúsku (Tirolské Alpy), talianskych Dolomitoch, Albánsku, Chorvátsku (viackrát), v Čechách a na Morave. Páčilo sa nám v každej destinácii.

Napr. na Korzike, ktorá je divoká a zároveň krásna, sme objavili „výživné“ kopce, ale aj pekné zákutia či pláže. Nádherný je Národný park Česko - Saské Švajčiarsko, svoje čaro má Šumava a pod. No perfektne sa dá vyžiť aj doma. Spartiou seniorov z nášho klubu si aspoň raz týždenne urobíme na bicykloch nejaký okruh v našej Turčianskej záhradke,“ doplnil J. Pullmann, ktorý by bol rád, keby sa im na bicykloch podarilo v blízkej dobe prebrázdziť aj východné Slovensko. Podľa jeho slov sú aj tam lokality a historické pamiatky, ktoré by chceli navštíviť a spoznať.

Pullmannovci sú turistická rodina, členmi KST Vrútky sú aj manželka predsedu klubu, synovia Branislav (inštruktor vysokohorskej turistiky a lyžovania) a Peter. „Mojím snom je na bicykli previezť sa po cyklochodníku z Vrútok do Žiliny. Táto cyklotrasa sa zatiaľ ešte nezačala budovať, lebo niekoľko chatárov z osady Jánošíkovo, kadiaľ povedie, proti nej protestuje. Nechcem sa nikoho dotknúť, ale v Česku sme videli, že cyklotrasy idú aj meter od chaty a nemajú s tým problém. Verím, že sa to čoskoro vyrieši. Bolo by úžasné, keby to zrealizovali, lebo údolie Váhu je krásne v každom

ročnom období. Šliapať do pedálov a kochať sa pritom nádherou, to by bol príjemný zážitok. Ďalším mojím snom je navštíviť Nórsko, čo by privítali viacerí naši turisti, ale neviem, či sa to podarí,“ uviedla pre MN H. Pullmannová.

Cykloturistika na talianskom ostrove Elba. Foto: archív

Najobľúbenejším kopcom je pre Pullmannovcov Kľačianska Magura. „Na turistike je fascinujúce úplne všetko. Pobyt a pohyb na čerstvom vzduchu, krásne túry v prírode, očarujúce výhľady, spoznávanie nových lokalít a v zahraničí aj miestnych zvykov i tamojšej kultúry. No na to, aby bol človek šťastný, nemusí chodiť ďaleko. My sme napr. takmer päť rokov, vo všetkých ročných obdobiach a v každom počasi, bez ohľadu na to, či pršalo, snežilo, alebo bol mráz, išli každý piatok po pracovnej dobe na Kľačiansku Maguru. V priebehu roka pozorujete, ako sa príroda mení, takže aj keď idete tým istým turistickým chodníkom týždeň čo týždeň, vždy zažijete niečo nové. A tiež záleží, s kým absolvujete túru, lebo dobrá partia je na nezapltenie,“ dodala H. Pullmannová, ktorú doplnil jej manžel. „Chatu pod Kľačianskou Magurou sme po päťročnom súdnom spore získali v roku 1997 do vlastníctva KST Vrútky. Začínali sme od nuly. Chatu sme prevzali prázdnu, bez nábytku a ostatného vybavenia. Postupne sme ju zveľadili. Každoročne do nej investujeme. Zrekonštruovali sme sociálne

zariadenia, bar, kuchyňu a postupne renovujeme izby. Urobili sme nové podstanie, opravili schody a zábradlie a celú drevenú chatu sme niekoľkokrát natreli. Vymenili sme všetky okná.

Problémom zostáva voda, ale už aj na tom pracujeme.“ Členom KST Vrútky bol do 11. júna 2020 aj Jaroslav Budz, ktorý v ten deň skončil po tom, ako sa hrdinsky snažil ochrániť žiakov pred agresívnym útočníkom s nožom na Spojenej škole vo Vrútkach. Pre MN si na vzácného človeka s dobrým srdcom zaspomínal J. Pullmann: „Jarobol super chlap. Jeho obľúbeným kopcom bola tiež Kľačianska Magura, ktorú niekedy zdolal až trikrát denne. Na chatu chodil pravidelne aj o polnoci na Silvestra. Bol vášnivým hubárom. Nepoznáme hubára, ktorý by dokázal nazbierať toľko hribov ako on. Aj keď už relatívne nerástli, on na svojich obľúbených miestach vždy niečo vyčaroval. Mal rád spoločnosť, bol komunikatívny, žasol som nad tým, ako vedel všetko zrozumiteľne vysvetliť. Nielen jeho žiaci, ale aj kamaráti ho mali radi. Všetkým nám veľmi chýba.“ KST Vrútky je aktívnym občianskym združením. Viacerí členovia KST sú aj členmi Jednoty dôchodcov na Slovensku. Pravidelne sa súťažne zúčastňujú na Festivale klobás

v Penzióně Ladoveň a niektorí jeho členovia boli aj na klobásovom festivale v Báčskom Petrovci v srbskej Vojvodine.

Autor:
Eubomír
Chochula

Natieranie chaty pod Kľačianskou Magurou. Foto: archív

Začiatok výstavby chaty v roku 1949. Foto: archív

Urobiť z Medokýša atraktívnu oddychovú zónu

Martin Kalnický

„Veci sa konečne pohli. Som rád, že aj prostredníctvom MESTSKÝCH NOVÍN môžem čitateľovi informovať o tom, že sa nám podarilo urobiť nevyhnutné

kroky na zveľadenie oddychovej zóny pri historickom prameni Medokýš, ktorá momentálne chátra a je v dezolátnom stave“ povedal pre MN Martin Kalnický a následne pokračoval v tejto téme.

„Oddychová zóna Medokýš v mestskej časti Ladoveň neplní svoju funkciu tak, ako by mohla. Je síce navštevovaná, ale má oveľa väčší potenciál. Okolie prameňa je totiž dosť zanedbané. Majitelia do tohto priestoru neinvestujú a mesto doposiaľ nemohlo, lebo nemalo žiaden vzťah (ani len nájomný) k tomuto pozemku. Ale to sa teraz zmení. Ako člen výboru našej mestskej časti som najskôr inicioval stretnutie s vlastníkami. Potom som vyzval prednostu MsÚ v Martine Jána Žilu o zorganizovanie stretnutia s tý-

mito majiteľmi na pôde mesta, ktoré sa aj uskutočnilo. Hľadali sme spôsob a možnosti, ako skrášliť a sfunkčnit' toto územie. A snaha nevyšla nazmar. Vlastníci pristúpili k riešeniu problému konštruktívne. Oddelenie majetku mesta Martin dotiahlo vec do úspešného konca, obe strany (primátor a majitelia) podpísali nájomnú zmluvu na sedem rokov za prijateľných podmienok. Účelom nájmu je revitalizácia okolia prameňa Medokýš. Na základe tejto zmluvy tam mesto bude môcť investovať a zveľadovať tento priestor.

Prvky, ktoré už máme vyrobené, bude osádzať, keď sa prestane s ťažbou dreva. Bolo by tiež potrebné urobiť aspoň základnú rekonštrukciu objektu v tejto oddychovej zóne. Budeme sa snažiť realizovať svoje zámery tak, aby bol Medokýš dôstojným a atraktívnym miestom na trávenie voľného času pre návštevníkov, ktorí tu môžu načerpať novú energiu. Hlavne, aby sa tu príjemne cítili Martinčania (rodiny s deťmi, seniori, športovci, psičkári atď).“

Autor: (f'ch)

V komisii presadiť veci v prospech Martinčanov

M. KALNICKÝ: „Niektorých ľudí možno zaskočilo, že som na májovom zastupiteľstve výrazným spôsobom nekritizoval parkovaciu politiku v meste Martin, čo však neznamená, že som zmenil názor. Nie, nezmenil som, naďalej stojím na strane

Martinčanov, ktorým sa budem snažiť pomôcť ako jeden z 19 členov komisie k regulovanému parkovaniu. Som rád, že primátor akceptoval môj návrh, aby sa táto komisia rozšírila o dvoch členov poslaneckého klubu Platforma. Okrem mňa bude v nej z nášho klubu

aj Stano Thomka. Vlani v decembri sa prijali zlé rozhodnutia, čo nás teraz dobieha. Napriek tomuto zlyhaniu, ako aj chybám vedenia mesta Martin, ešte je šanca urobiť také zmeny v parkovacom systéme, ktoré nebudú martinskú verejnosť poburovať. Mojim cieľom

je, aby sme po diskusii prijali takú koncepciu parkovania, s ktorou budú Martinčania súhlasiť. Zapracovať do nej oprávnené požiadavky občanov mesta Martin, počúvať ich argumenty a v dialógu hľadať najlepší spôsob realizácie, aby to nebolo na úkor Martinčanov, ale v ich prospech.“

Autor: Ľubomír Chochula

Výrub a orez problémových drevín

M. KALNICKÝ: „Nebýva zvykom, že mi na zastupiteľstve prechádzajú moje návrhy, pretože sa kriticky vyjadrujem k niektorým krokom a postojom vedenia mesta. No na májovej schôdzi MsZ sa mi podarilo presadiť uznesenie v tom zmysle, že MsZ žiada vedenie mesta o vyvolanie rokovania so Slovenským pozemkovým fondom, prípadne s iným

príslušným subjektom, o rámcovom postupe pri výrube a oreze problémových drevín v meste Martin, ktoré však nie sú na pozemkoch mesta Martin. Výsledkom tohto stretnutia môže byť to, že sa uľahčí proces odstránenia týchto problémových drevín, ktoré svojím tvarom a stavom ohrozujú zdravie i majetok Martinčanov. Aby nedošlo k najhoršiemu, je potrebné

konať, lebo už sa v minulosti stalo, že popadali stromy, ktoré nemohlo mesto orezať. Aktuálny prípad – za križovatkou na Ul. Janka Kráľa dreveniny zasahujú do stĺpa elektrického vedenia, čo je nebezpečné. Samozrejme, že všetkým možným orezom a výrubom bude predchádzať odborné posúdenie zodpovedným odborom životného prostredia.“

Autor: (f'ch)

Veľké investičné výzvy, ale chýba zoznam priorit

V bode zmena rozpočtu na rok 2021 som na zasadnutí MsZ vystúpil po dlhšej dobe kladne. Pretože ide o dôležité investičné akcie, ktoré sa týkajú sociálnej oblasti, kultúry i športu.

Samozrejme, nie je to ideálne, viem si predstaviť, že by ten návrh mohol vyzerať ináč, ale je potrebné prihliadnuť na súčasné možnosti, aké sa ponúkajú a sú prichodné. Nedávno som na vlastnej koži zistil, koľko je v skutočnosti problémov s umiestnením seniorov, ktorí sú v ťažkých životných situáciách. Preto som rád, že sa bude investovať do budovania Centra sociálnych služieb a zariadenia opatrovateľskej služby na Podháj i na dostavbu a rekonštrukciu objektu Centra sociálnych služieb na Škultétyho ul.

Keď si zoberieme položku za položkou, na čo chce mesto použiť finančné prostriedky z rezervného fondu, sú tam rozumné veci. Súhlasím s rekonštrukciou Námestia SNP. Téhož téme sa v MESTSKÝCH NOVINÁCH už dlhšie venujeme, podporujeme túto myšlienku, lebo taká lukratívna plocha v centre mesta nemôže zostať bez zmeny. Projekt rekonštrukcie od Turčianskej galérie a rímsko-katolíckeho kostola až ku Univerzitnej nemocnici Martin je urbanisticky veľmi dobre riešený. Teší ma tiež, že v návrhu je aj príspevok na chod amfiteátra, kde sa zlepšili podmienky pre návštevníkov. Čo sa týka bývalého posádkového domu pri amfiteátri, ktorý sa rekonštruje, upozornil som na to, aby z dôvodu navýšenia stavebných prác nedošlo k časovému sklzu pri presťahovaní

Centra voľného času Kamarát do týchto priestorov. Na zastupiteľstve som tiež hovoril, že ak sa chce mesto rozvíjať a zvládnuť investičné výzvy, mal by sa úrad personálne posilniť o schopných ľudí, ktorí sa tejto problematike budú profesionálne venovať. Nie naopak, aby úradníci neboli zahŕňaní požiadavkami na investičné akcie a stíhali aj bežnú agendu. Bolo by chybou, keby si Martinčania nemohli včas vybrať všetko, čo potrebujú, z dôvodu zaneprázdnenosti jednotlivých oddelení a odborov. Prítom, keby mesto malo zoznam priorit investičných akcií, ktorých by jasne definoval tie najdôležitejšie, fungovalo by to lepšie. Ďalšou zaujímavou témou je prevádzka tréningovej hokejovej haly. Vieme, ako to bolo

s atletickým štadiónom, kde ani po ôsmich mesiacoch po prestríhnutí pásky na slávnostnom otvorení areálu nemohla martinská verejnosť športovať. Budem žiadať, aby SŠZMM pripravila kvalitný prevádzkový poriadok tréningovej hokejovej haly. Chceme, aby nebola preferovaná komerčná zložka, ale aby toto športovisko s celoročnou prevádzkou slúžilo športovým klubom, ktoré pôsobia na území mesta Martin. Aby hala bola prínosom pre rozvoj športovej mládeže (hokejisti, krasokorčuliari a ďalší) a mohla ju využívať aj verejnosť.

Autor: Martin Kalnický

